

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

HEINI KAUPPINEN

Kulttuurikasvatussuunnitelma Säkylän kuntaan

Jalkauttamisen ja sisällön tuottamisen pro-
sessi varhaiskasvatukseen kentälle
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma
Ylempi AMK
2023

Tekijä Kauppinen, Heini	Julkaisun laji Opinnäytetyö, ylempi AMK	Päivämäärä maaliskuu 2023
	Sivumäärä 62+10	Julkaisun kieli suomi
Julkaisun nimi Kulttuurikasvatussuunnitelma Säskylän kuntaan Jalkauttamisen ja sisällön tuottamisen prosessi varhaiskasvatuksen kentälle		
Tutkinto-ohjelma Sosiaali-alan tutkinto-ohjelma (ylempi AMK)		
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuksen osuutta Säskylän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmasta. Opinnäytetyön prosessin aikana valmistui kulttuurikasvatussuunnitelma varhaiskasvatuksesta perusopetuksen 9. luokkaan asti. Kulttuurikasvatussuunnitelmien tavoitteena on sopia kulttuurielämyksistä, jotka jokainen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa oleva lapsi saa kokea. Opinnäytetyön tuloksena syntyi selvitys varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittämiseksi sekä opetusmateriaalia paikalliskulttuurista opetuksen tueksi. Selvitykseen on koottu opinnäytetyöprosessin aikana kokoontuneen työryhmän ajatuksia siitä, mitä ja miten Säskylässä kulttuurikasvatusta varhaiskasvatuksessa toteutetaan tällä hetkellä sekä miten sitä jatkossa voisi kehittää.</p> <p>Opinnäytetyössä valmistui opetusmateriaalisalkku Säskylän paikalliskulttuurista. Materiaali sisältää pienen osan Säskylän ja Köyliön seudun rikkaasta kulttuuriperinnöstä. Opetusmateriaali sisältää valokuvia, pieniä esineitä, kirjallisuutta, karttoja ynnä muuta, joiden avulla lapsiryhmän kanssa voi tutustua kotipaikkakuntaan. Materiaalin tarkoitus on toimia innostajana ja se sisältää esimerkkejä, miten materiaalia voi hyödyntää. Ryhmän ohjaaja voi käyttää materiaalia ryhmälleen parhaiten sopivalla tavalla.</p> <p>Opinnäytetyötä varten koottiin työryhmä, joka tapasi prosessin aikana 5 kertaa. Ensimmäiset 3 kertaa työryhmä ideoi ja suunnitteli kulttuurikasvatusta. Työryhmän tapaamisten välillä opinnäytetyön tekijä kokosi opetusmateriaalisalkun saatujen ideoiden pohjalta. Työryhmän viimeiset 2 tapaamiskertaa toteutuivat opetusmateriaalin valmistumisen jälkeen. Työryhmä arvioi ja kehitti materiaalia yhdessä suunnitellen ja kokeiluiden kautta saadun palautteen avulla. Valmis materiaalisalkku on henkilökunnan lainattavissa kirjastosta.</p>		
<u>Asiasanat</u> varhaiskasvatus, kulttuurikasvatus, kulttuuri, tuotesuunnittelu, työryhmät		

Author Kauppinen, Heini	Type of Publication Master's thesis	Date March 2023
	Number of pages 62+10	Language of publication: finnish
Title of publication A cultural education plan for the municipality of Säkylä The process of establishing and producing content for the field of early childhood education		
Degree program Master of Social Services		
Abstract <p>During 2022 Säkylä municipality has developed a cultural education plan for early childhood education up to the 9th grade of basic education. The goal of cultural education plans is to agree on the cultural experiences that every child in early childhood education and basic education gets to experience. The aim of this thesis was to develop the early childhood education in Säkylä municipality's cultural education plan. The result of the thesis was a report on the development of cultural education in early childhood education and a teaching material on local culture to support teaching. The report has collected the thoughts of the working group that met during the thesis process. Topics discussed by the working group were: what and how cultural education in early childhood education is currently implemented in Säkylä and how it should be developed in the future.</p> <p>The thesis process produced a teaching material on the local culture of Säkylä. The teaching material contains a small part of the rich cultural heritage of the Säkylä and Köyliö region. The teaching material includes photos, small objects, literature, maps and more, which you can use to familiarize children with the history of their hometown. The purpose of the material is to act as an inspiration, and it contains examples on how the material can be used. The group instructor can use the material in a way that best suits their group.</p> <p>A working group was assembled for the thesis, which met 5 times during the process. The first 3 times the working group came up with ideas and planned cultural education. Between the meetings of the working group, the author of the thesis put together a portfolio of teaching materials based on the ideas received. The last 2 meetings of the working group took place after the completion of the teaching material. The working group evaluated and developed the material by planning together and with the help of feedback received from test groups using the material. The finished teaching material can be borrowed by the staff at the library.</p>		
<u>Key words</u> early childhood education, cultural education, culture, product development, working groups		

ALKUSANAT

Opinnäytetyö on ollut sukellus kulttuurin ihanaan ja monipuoliseen maailmaan. Projektin jälkeen olen taas monta kokemusta ja oppia rikkaampi. Kiitos opettajille sekä läheisille tuesta ja ajatteluavusta. Kiitos myös Säskylän kunnalle mahdollisuudesta kehittää varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatusta sekä omaa ammattitaitoa työryhmän vetäjänä.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 OPINNÄYTETYÖN KONTEKSTI	8
2.1 Kulttuurikasvatussuunnitelmista yleisesti	8
2.2 Kulttuuri kunnan toiminnassa	9
2.3 Kehittämiskumppanuus	10
2.4 Säskylän kulttuuritarjonta	12
3 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN TIETOPERUSTA.....	13
3.1 Kulttuurikasvatus varhaiskasvatuksessa.....	13
3.2 Taidekasvatuksen itseisarvosta.....	17
3.3 Lapsen tapa oppia taidetta	17
4 KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMIEN ESITTELY	19
4.1 Kulttuurikasvatussuunnitelmat eri puolilla Suomea.....	19
4.2 Säskylän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma	20
5 KULTTUURIKASVATUKSESTA, KOTISEUDUSTA JA TAIDEKASVATUKSESTA.....	21
5.1 Kulttuurikasvatus.....	21
5.1 Kotiseutu	23
5.2 Taidekasvatus	24
6 OPETUSMATERIAALIN TUOTTAMISEN LÄHTÖKOHDAT	26
6.1 Opetusmateriaalin suunnittelun alku	26
6.2 Vierailu Lasten kulttuurikeskus Arxissa	27
6.3 Kulttuurikasvatussuunnitelman hyötyjä käyttäjäkokemuksen näkökulmasta .	29
7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	30
7.1 Opinnäytetyön menetelmät ja etenemisprosessi.....	30
7.2 Arviointisuunnitelma.....	32
8 TYÖRYHMÄN TAPAAMISET	34
8.1 Ensimmäinen tapaaminen.....	34
8.2 Toinen tapaaminen	35
8.3 Kolmas tapaaminen	35
8.4 Neljäs tapaaminen	37
8.5 Viides ja viimeinen tapaaminen	38
8.6 Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittäminen selvitys.....	40
9 OPETUSMATERIAALIN TUOTTAMINEN.....	42
9.1 Tuotesuunnittelun prosessimaisuus opetusmateriaalin tuottamisessa	42

9.2 Opetusmateriaalin kokoaminen	42
9.3 Kokemuksia materiaalin käytöstä	45
9.4 Valmiin opetusmateriaalin esittely käyttäjille, lainauspaikkaan ja johtoryhmälle.....	46
10 POHDINTA	48
10.1 Kulttuurikasvatuksen merkitys laajemmalti kasvatus- ja opetustyössä	48
10.2 Taidepedagogiikan lisääminen päiväkotiryhmässä taidekasvattajan avulla .	51
10.3 Tutkimusetiikka.....	52
10.4 Tekijän itsearviointi.....	53
10.5 Opinnäytetyöprosessin herättämiä ajatuksia	55
11 LÄHTEET	58

LIITE 1 Opetusmateriaalin sisällys

LIITE 2 Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittäminen selvitys

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on ollut kehittää varhaiskasvatuksen osuutta Säskylän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmasta. Opinnäytetyön aikana valmistui kulttuurikasvatussuunnitelmaa Säskylän kuntaan varhaiskasvatuksesta peruskoulun yhdeksänteen luokkaan asti. Tehtävänäni on suunnitelman jalkauttaminen varhaiskasvatuksen kentälle sekä tuottaa työryhmän kanssa opetusmateriaalia kulttuurikasvatuksen tueksi osaksi kulttuurikasvatussuunnitelmaa.

Kulttuurikasvatus aiheena on minulle oman aikaisemman osaamisen, nykyisen osaamisen ja uuden oppimisen yhdistämistä. Olen ensimmäiseltä koulutukseltani muotoilija. Näin ollen kulttuuri, taide, luovuus ja itse tekeminen ovat työssä merkittäviä. Sosionomin työtä olen tehnyt varhaiskasvatuksessa. Tässä työssä pystyn hyödyntämään osaamistani lasten kasvun ja kehityksen tukemiseksi. Tämän projektin myötä uskon oman ammattitaitoni projektien ja työryhmien vetäjänä vahvistuvan.

Kulttuurikasvatussuunnitelman tavoitteena on sopia kaikkia varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa olevia lapsia koskevia kulttuuri- ja taide-elämyksiä. Suunnitelma on toimintaa ohjaava ja näkyväksi tekevä asiakirja. Suunnitelman tekeminen ja jalkauttaminen saavat työntekijät pohtimaan omaa toimintaansa kyseisen aihealueen kannalta. Opinnäytetyöprosessin aikana tuotettu opetusmateriaali on osa kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Opetusmateriaalisalkun käyttö ei ole velvoittavaa, mutta suositeltavaa. Työryhmän työskentelyn tuloksista koottiin selvitys, joka on toimitettu ylemmille tahoille, jotta kunhan kulttuurikasvatusta kehitetään, on jotain lähtökohtia, mitä seuraavaksi lähdetään kehittämään.

2 OPINNÄYTETYÖN KONTEKSTI

2.1 Kulttuurikasvatussuunnitelmista yleisesti

Kulttuurikasvatussuunnitelman tarkoituksena on sopia kulttuurielämyksistä, jotka jokainen koululainen ja varhaiskasvatuksessa oleva lapsi saavat kokea. Kulttuurikasvatussuunnitelma on perusopetuksen opetussuunnitelmassa vuodesta 2016 alkaen (Opetushallitus, 2014). Kuitenkin useissa suunnitelmissa on otettu huomioon kasvatuksen ja koulutuksen jatkumo; varhaiskasvatukseen on huomioitu suunnitelmissa. Suunnitelma on käytössä 120 kunnassa, pääasiassa perusopetuksen puolella. Kulttuurikasvatussuunnitelma on opettajille työkalu kulttuuri-, taide- ja kulttuuriperintökasvatuksen toteuttamiseen. Tavoitteena on taata kaikille lapsille ja nuorille tasa-arvoinen mahdollisuus kokea taidetta ja osallistua monipuolisesti paikalliseen kulttuuriin. Kulttuurikasvatussuunnitelman laadinta ja toteutus on koulujen sekä kulttuuri- ja taidealan toimijoiden yhteistyötä. (Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto, 2021.) Kulttuurikasvatussuunnitelmassa paikallinen kulttuuri ja kulttuurintuottajat huomioidaan vahvasti. Kulttuuripalveluiden tarjoaminen on yksi kunnan tehtävistä.

Suunnitelman sisällöt perustuvat jo olemassa oleviin hyviin käytänteisiin ja yhteistyökuvioihin. Tuomalla kulttuurin lasten arkiympäristöön tavoitetaan ikäryhmien lapset heidän taustoistaan riippumatta. Suunnitelmassa ajatuksena on tulevaisuudessakin innostaa lapsia osallistumaan kulttuuritoimintaan. Suunnitelman lisäksi päiväkodeissa ja kouluissa järjestetään kulttuuritoimintaa monipuolisesti. Kulttuurikasvatus on osa lapsen identiteetin kasvun tukemista. Paikallisen kulttuurin tuntemus tukee lapsia ymmärtämään ja arvostamaan asuinpaikkansa tapoja ja perinteitä.

Kulttuurikasvatussuunnitelman on tarkoitus tuoda tasa-arvon lisäksi hyötyjä opetuksen järjestäjälle. Kun kulttuurikasvatussuunnitelma on liitetty osaksi opetussuunnitelmaa, kunnalla on toteutus ja rahoitus velvoite. Kustannukset jaetaan kunnan opetus- ja kulttuuritoimen kesken. On kustannustehokasta, että koko kunta voi tilata useita esityksiä tai kiertueen yhdessä lähiseudun kuntien kanssa. (Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto, 2021.)

2.2 Kulttuuri kunnan toiminnassa

Kulttuurikasvatussuunnitelma on Säkylässä lähtenyt liikkeelle kuntalaisaloitteesta vuonna 2018 (Kuntalaisaloite, 2018). Koronapandemian vaikutti projektiin ja lopulta kulttuuritoimi sai toimeksiannon kulttuurikasvatussuunnitelman tekemiseksi. Joulukuussa 2021 valmistui ensimmäinen versio Säkyllän kulttuurikasvatussuunnitelmasta, joka on nimetty Kulttuuriaihioksi. Ennen käyttöönottoa valmiin suunnitelman hyväksyy sosiaalilautakunta. Säkyllän kulttuurikasvatussuunnitelma valmistui opinnäytetyöprosessin aikana marraskuussa 2022 ja on nähtävillä Säkyllän kunnan verkkosivuilla (Säkyllän kunta, 2022).

Kulttuuripalveluiden tarjoaminen on yksi kunnan tehtävistä. Opinnäytetyön tulosodotuksia voi peilata myös kuntien lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmista. Tässä vertailuna lähekkäin sijaitsevien Turun, isomman kaupungin, ja Säkyllän, pienen kunnan, suunnitelmia.

Turun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2020–2023 otetaan esille, millainen vaikutus perheen sosiaalisilla, kulttuurisilla ja taloudellisilla resursseilla on lasten ja nuorten hyvinvointiin. Turussa kulttuuriset näkökulmat on huomioitu senkin osalta, että kaupunki on yhä enenevässä määrin monikulttuurinen. Samoin kuin Hämeenlinnassa Turussakin on lastenkulttuurikeskus, joka tarjoaa palveluita lapsille ja lapsiperheille. Kirjaston merkitys kulttuuripalvelujen tuottajana on huomioitu. Sen tavoitteiksi on kirjattu lukutaito, lukuinnon kehitys ja tunnetaitojen kehittyminen. Turun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa on oma lukunsa lastenkulttuurista. Turun kulttuurikasvatussuunnitelma on nimetty Elämyspoluksi, johon viitataan myös hyvinvointisuunnitelmassa. Taide- ja kulttuurivierailut on kirjattu koulujen opetussuunnitelmaan sekä varhaiskasvatussuunnitelmaan. Lastenkulttuuri toiminnassa pidetään huoli lasten tasa-arvoisesta mahdollisuudesta osallistua. Siksi lastenkulttuuripalvelut pyritään tuottamaan helposti lähestyttävinä matalan kynnyksen palveluina. (Turun kaupunki, 2020)

Säkyllän kunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tehty vuosille 2013–2020 (Säkyllän kunta, 2013). Säkyllän suunnitelmassa on keskitytty sosiaali- ja terveyspalvelujen tarjoamiin palveluihin. Perheystävällisyyden edistäminen on ensisijainen

tavoite kaikessa kunnan toiminnassa. Suunnitelmassa ei ole mainintaa kulttuuripalveluista tai kirjastopalveluista, joka kuitenkin kunnassa on. Harraste ja vapaa-ajan toiminnoista on nostettu esille monipuoliset liikuntamahdollisuudet. Kansalaisopistolla on lapsille suunnattuja kuvataidekerhoja. Kulttuurikasvatussuunnitelman avulla myös kulttuuri toimintoja nostetaan yhä enemmän kunnassa esille.

2.3 Kehittämiskumppanuus

Kasvatus ja koulutus ovat Säkylässä osa sivistyspalveluja, joiden sisältöä projektissa kehitetään. Säkyllän kulttuuri toimii vastaa kulttuurikasvatussuunnitelman kokonaisuudesta ja erityisesti perusopetuksen osuudesta. Tämän opinnäytetyön tekijä osallistuu kulttuurikasvatussuunnitelman jalkauttamiseen varhaiskasvatuksen kentälle ja suunnitelman varhaiskasvatuksen osion sisällön täydentämiseen. Opinnäytetyön tekijällä on työssä kehittäjän ja työntekijän roolit. Päiväkotien johtajat ovat mahdollistamassa kehittämistyön toteutusta antamalla työntekijöiden käyttää työaikaan kulttuurikasvatussuunnitelman kehittämistä varten perustetun työryhmän tapaamisiin. Prosessin aikana on tärkeää pitää päiväkotien johtajat ajan tasalla työn etenemisestä. Materiaalin tuottamiseen ja suunnitelman jalkauttamiseen osallistuu päiväkotien työntekijöitä. Tavoitteena on, että jokaisesta päiväkodista ainakin olisi yksi työntekijä mukana projektissa. Perhepäivähoitajille ja ryhmäperhepäivähoidon työntekijöille annetaan yhtäläinen mahdollisuus osallistua projektiin.

Tämä opinnäytetyö on osa isompaa kokonaisuutta, joka koskee Säkyllän kunnan varhaiskasvatusta ja perusopetuksen oppilaitoksia. Säkyllä on pieni 6 424 asukkaan kunta Satakunnassa (Wikipedia, 2022). Säkylässä on kolme päiväkotia, kaksi ryhmäperhepäiväkotia ja perhepäivähoitajia. Perusopetusta Säkylässä on neljä luokkien 1–6 opetusta antavaa alakoulua ja yhteiskoulu, jossa annetaan luokkien 7–9 sekä lukio-opetus. Kulttuurikasvatussuunnitelma koskee noin 600 perusopetuksessa olevaa lasta sekä noin 200 varhaiskasvatuksessa olevaa lasta. (Säkyllän kunta, 2021.)

Tämän kehittämistyön kohteena on varhaiskasvatus. Varhaiskasvatuksen piiriin kuuluu alle kouluikäiset lapset. Kehittämistehtävässä on huomioitava lasten eri kehitys-

vaiheet ja ikäryhmät. Alle kolmevuotiaiden tehtävät tulee olla hyvin erilaisia kuin melkein kouluikää lähestyvien esikouluikäisten. Varhaiskasvatuksen toteutusta määrittelee varhaiskasvatustalaki sekä varhaiskasvatuksen perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatusta toteutetaan. Varhaiskasvatuksen perusteissa mainitut oppimisen alueet: kielten rikas maailma, ilmaisuuden monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn, on hyvä ottaa kehittämistehtävässä huomioon. Näiden oppimisen alueiden kautta luodaan pohjaa laaja-alaiselle osaamiselle. Nämä toisiinsa liittyvät laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat ajattelu ja oppiminen; kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisuus; itsestä huolehtiminen ja arjen taidot; monilukutaito ja tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen; osallistuminen ja vaikuttaminen. (Opetushallitus, 2022.)

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa sekä ryhmäperhepäiväkodeissa. Päiväkodeissa järjestetään myös maksutonta esiopetusta, jota lapset saavat oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna. Lisäksi käynnissä on Opetus- ja kulttuuriministeriön toteuttama elokuusta 2021 toukokuun 2024 loppuun kestävä kokeilu kaksivuotisesta esiopetuksesta, jossa Säkylän kunta on mukana. Päiväkodeissa varhaiskasvatusta toteuttavat varhaiskasvatuksen opettajat: yliopisto- tai ammattikorkeakoulutuksen saaneet sekä varhaiskasvatuksen lastenhoitajat, jotka ovat yleensä lähihoitajan koulutuksen saaneita. Lisäksi kasvatuksen tukena on varhaiskasvatuksen erityisopettajat sekä mahdollisia henkilökohtaisia avustajia. Varhaiskasvatusta toteutetaan myös perhepäivähoidossa, jossa perhepäivähoitajan koulutuksen saanut työskentelee pienen lapsiryhmän kanssa kotonaan. Ryhmäperhepäiväkoti on perhepäivähoidon ja päiväkodin välimuoto. Ryhmäkoko on päiväkotiryhmää pienempi. Kehittämistehtävään liittyvä materiaalia jatkossa käyttävä henkilöstö on siis laaja. Materiaalia voi näiden henkilöiden lisäksi käyttää esimerkiksi päiväkodeissa harjoittelussa olevat alan opiskelijat. Varhaiskasvatusta tehdään yhteistyössä lasten huoltajien kanssa. Tässä kehittämistyössä huoltajat eivät ole mukana kehittämässä, koska tämä on ammatilliselle suunnattu oman työn kehittämisen tehtävä.

2.4 Säskylän kulttuuritarjonta

Säskylässä kulttuuripalveluita ovat vahvasti kirjasto sekä erilaisia kulttuuritoimijoita. Säskylän ja Köyliön alueella näkyy voimakkaasti paikallishistoria ja kulttuuri ja sen esihistoria. Wikipediasta löytyy luettelo Säskylän julkisista taideteoksista ja muistomerkeistä. Paikallisina toimijoina Säskylä- ja Köyliö-seurat ovat aktiivisia paikallisia toimijoita ja kulttuurin esille tuojia. Kunnan kulttuuritoimi järjestää eri ikäryhmät huomioon ottaen erilaisia kulttuuritilaisuuksia, koululaiskonsertteja, teatterimatkoja ja kunnan vuotuisia juhlia; kansallinen veteraanipäivä, kaatuneiden muistopäivä ja itseenäisyyspäivä. Kulttuuritoiminnan järjestämisessä kansalaisopistolla on vahva rooli. Pääkirjastossa ylläpidetään Säskylän Kotiseutuarkistoa, jonne kootaan tutkimuksen, opetuksen ja harrastustoiminnan käyttöön sellainen paikallinen arkistomateriaali ja henkinen perinne. Kirjastossa on erillinen Kotiseutukokoelma, jonne kootaan ja arkistoidaan paikallisen kulttuurin kirjallista aineistoa, ääni- ja kuvatallenteita. Paikalliskulttuuriin liittyy myös kansallispuvut. Säskylän naisen ja tarkistetun miehen kansallispuvun ompelukaavoja ja työohjeita on mahdollisuus hankkia kunnan palveluna. (Säskylän kunta, 2017.) Lisäksi Köyliö-seuran verkkosivuilla on tietoa varhaiskeskiaikaan ajoittuvasta naisen arkipuvusta. Tästäkin puvusta on saatavilla ompelukaavat. Säskylän puvut ovat nähtävillä Säskylän pääkirjastossa ja Köyliön naisen arkipuku Köyliön kirjastossa.

Säskylä oli jo 1800-luvulla kansatieteilijöiden ja taiteilijoiden kohde, koska se pienuudesta huolimatta oli omaleimainen satakuntalainen pitäjä. Säskyläläistä esineistöä, tapoja ja vaateista talletettiin esineinä, kuvauksina ja kuvina jo vuonna 1876. Kuvataiteiden esille tuojana Säskylän kuvataideharrastajat ry. on näkyvä paikallinen yhdistys, jolla on oma näyttelytila keskustassa. Toinen näyttelytila on kirjastolla, jossa on vaihtuvia näyttelyitä läpi vuoden eri taiteenaloilta. Säskylän kunnan sivuille on koottu kulttuurikohteita. Museotoimintaa Säskylässä on pienimuotoisesti: Kotiseutumuseo, Talvi- ja jatkosotamuseo, Museokoulu, Museomylly sekä Porilaismuseo. Pyhän Henrikin tie on Köyliössä kulkeva noin 9,5 kilometrin mittainen osuus on otettu Tielaitoksen museotieksi vuonna 1998. Kunnan sivuille koottuja paikallisia matkailunähtävyyksissä näkyy vahvasti luonto ja luontokohteet: järvet, Harjureitti, varuskunta-alue, kirkkorakennukset sekä museot. Paikallisia kulttuuritapahtumia on esimerkiksi Kuhu-

nat, joka tuo kesällä yhteen paikallisia toimijoita, sekä kutsuttuja esiintyjä paikkakunnan ulkopuolelta. Teatteritaidetta tarjoaa vuosittain Köyliössä Tuiskulan kesäteatteri. Sekä Köyliö- että Säköylä- seuran toimintaan kuuluu paikallisten toimijoiden palkitseminen: Köyliössä valitaan Lalli ja Kerttu ja Säköylässä Jokeri. Tunnustuksen saajia ovat henkilöt, jotka ovat pitkäaikaisesti toimineet Säköylän ja Köyliön kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi yhdessä tai useammassa vapaaehtois- ja talkootyötä organisoivassa yleishyödyllisessä yhdistyksessä, tai on muuten merkittäväällä tavalla edistänyt kunnan asukkaiden hyvinvointia, tai tehnyt Säköylää tunnetuksi muulla tavoin. (Säköylän kunta, 2017.)

3 OPINNÄYTETYÖN TEOREETTINEN TIETOPERUSTA

Tämän opinnäytetyön teoreettinen tietoperusta koostuu varhaiskasvatusta ohjaavista säännöksistä ja teorioista sekä kulttuurin merkityksestä ihmiselle. Teoreettinen tietoperusta perustelee kehittämistyötä ja sen lähtökohtia (Toikko ym., 2009, s. 57). Kulttuurikasvatussuunnitelmiin sekä kulttuurikasvatuksen teoriaan tutustuessa kehittämistyöntekijä on perehtynyt toteutettavaan aihepiiriin ja sen eri toteutuksiin.

3.1 Kulttuurikasvatus varhaiskasvatuksessa

Opinnäytetyön teoreettisen tietoperustan taustalla on varhaiskasvatustalaki ja perusteet, jotka ohjaavat varhaiskasvatustyötä. Varhaiskasvatusta ja perusopetusta säätelevät lait ja Opetushallituksen asettamat määräykset. Kulttuurikasvatussuunnitelmat ovat olleet perusopetuksen opetussuunnitelmissa vuodesta 2016 lähtien. Muutoksien taustalla on Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemä ehdotus lasten kulttuuripoliittiseksi ohjelmaksi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus tuo omassa selvityksessään esille taito- ja taideaineiden nykytilaa varhaiskasvatuksessa.

Suomalaisen lainsäädännön taustalla on kansainvälisiä sopimuksia, joista lapsia koskeva keskeinen sopimus on Lasten oikeuksien sopimus. Yhdistyneiden kansakuntien

Lasten oikeuksien sopimuksen artiklassa 31 lasten vapaa osallistuminen kulttuurielämään ja taiteisiin on rinnastettu lapsen oikeuksiin lepoon ja leikkiin. Sopimusvaltioiden tulee myös kunnioittaa ja edistää lasten yhtäläisiä oikeutta ja mahdollisuuksia osallistua kulttuuri- ja taide-elämään. (Unicef, 1989.) Kulttuurikasvatussuunnitelma edistää sitä osaltaan. Suomalaiset kulttuurikasvatussuunnitelmat on huomioitu ja palkittu kansainvälisestikin. Vuonna 2018 suomalaiset kulttuurikasvatussuunnitelmat ja Kulttuurivoltti-hanke saivat yhdistetyn Euroopan unionin kulttuuriperintöpalkinnon ja Europa Nostra -palkinnon. Valintaperusteissa mainittiin hankkeen tuottama edullinen ja tehokas malli, jota voidaan hyödyntää kaikkialla Euroopassa opetuksen suunnittelussa. (Europa Nostra Finland, 2018.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2014 julkaisemassa ”Ehdotus lasten kulttuuripoliittiseksi ohjelmaksi” esitellään keinoja tukea lasten kulttuurikasvatusta. Ohjelmaehdotuksen on tarkoitus edistää silloisen hallitusohjelman tavoitetta tukea kaikkien lasten oikeutta taiteeseen ja kulttuuriin vahvistamalla lastenkulttuurin asemaa ja toimintaedellytyksiä. Ehdotuksessa on esitelty seitsemän toimenpidettä, joilla tavoitteisiin päästään. Toimenpiteissä koulun merkitys on huomioitu useammassa kohdassa. Kolmantena kohtana mainitaan tuki kunnille lasten ja nuorten kulttuurikasvatussuunnitelmien laadintaan. Lisäksi kuntien hyvinvointikertomuksissa tulisi huomioida lasten kulttuuriset oikeudet. (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2014.)

Varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaa Opetushallituksen laatima varhaiskasvatuksen perusteet. Sen lisäksi paikallisesti tehtävä varhaiskasvatussuunnitelma ohjaa paikallisesti päätettävien asioiden järjestämisen tavat. Kulttuurikasvatussuunnitelma mainitaan perusopetuksen opetussuunnitelmassa paikallista opetussuunnitelmaa täydentävänä mahdollisuutena. Aikaisemmin mainitussa Opetus- ja kulttuuriministeriön Lastenkulttuuripoliittisessa ohjelmaehdotuksessa (Opetus- ja kulttuuriministeriö, 2014.) kannustetaan kuntia kulttuurikasvatussuunnitelman tekemiseen. Kulttuurisesta kasvatuksesta sanotaan seuraavaa: ”Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu edelleen lasten, heidän huoltajiensa sekä henkilöstön vuorovaikutuksessa. Osaltaan kasvatuksen tavoite on siirtää kulttuuriperintöä sekä tärkeinä pidettyjä arvoja ja traditioita seuraavalle sukupolvelle.” (Opetushallitus, 2022, s. 21.)

Lasten kulttuurikasvatus on osa laaja-alaista oppimista. Varhaiskasvatuksessa perusteissa kulttuurinen osaamisen alue on otsikoitu Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu. Tämä muistuttaa, että lapset kasvavat kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninaisessa maailmassa. Siksi on tärkeää, että lapset saavat varhaiskasvatuksessa kokemuksia, tietoa ja taitoja kulttuuriperinnöstä, jotka vahvistavat lapsen kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa kulttuuria. (Opetushallitus, 2022, s. 25.)

Varhaiskasvatuksen perusteissa esitellyt oppimisen alueet kuvaavat varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Ne eivät ole toisistaan irrallisia, vaan niiden aihepiirejä on tarkoitus yhdistellä ja soveltaa lasten mielenkiinnon kohteiden ja osaamisen mukaisesti. Kulttuuriseen oppimiseen liittyy erityisesti Ilmaisun monet muodot- oppimisen alue, josta varhaiskasvatuksen perusteissa sanotaan: *”Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tavoitteellisesti tukea lasten musiikillisen, kuvallisen, käsityöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisun kehittymistä sekä tutustuttaa heitä eri taiteenaloihin ja kulttuuriperintöön”* (Opetushallitus, 2022, s. 44). Kulttuuri on tärkeä osa lapsen identiteettiä. Varhaiskasvatuksessa lapsille tarjotaan mahdollisuuksia nähdä ja kokea monipuolisesti taidetta ja muuta kulttuuria. Taiteeseen ja kulttuuriin liittyvät kokemukset vahvistavat lasten kykyä omaksua, käyttää ja tuottaa kulttuuria. Samalla lapset oppivat ymmärtämään taiteen ja kulttuuriperinnön merkitystä ja arvoa. Lisäksi lasten kulttuurin ja lapsille suunnatun median tunteminen auttaa henkilöstöä ymmärtämään lasten leikkejä. (Opetushallitus, 2018, s. 44-45.)

Kulttuurikasvatuksella on tiedollisten ja taidollisten tehtävien lisäksi sosiaalinen tehtävä. Varhaiskasvatuksesta lapset siirtyvät perusopetukseen. Varhaiskasvatuksen suunnitelmien on hyvä olla linjassa perusopetuksen kanssa. Perusopetuksen opetussuunnitelman luvussa 3.4 kerrotaan paikallisesti päätettävistä asioista. Opetussuunnitelman yksi tehtävistä on vahvistaa koulutuksellista jatkumoa. Tämä näkyy siten, että suunnitelman laadinnassa otetaan huomioon muut paikalliset suunnitelmat kuten varhaiskasvatuksen suunnitelma ja esiopetuksen opetussuunnitelma. Kulttuurikasvatussuunnitelma on yksi paikallisesti opetuksen järjestäjän päättämä opetussuunnitelmaa täydentävä suunnitelma. Kulttuurikasvatus on mainittu osana opetussuunnitelmaa. *”Perusopetus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle. Eri kulttuuri- ja kielitaustoista tulevat ihmiset kohtaavat toisensa perusopetuksessa ja tutustuvat monenlaisiin tapoihin, yhteisöllisiin käytäntöihin ja katsomuksiin. Perusopetuksen kult-*

tuuritehtävänä on edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea oppilaita oman kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamisessa.” (Opetushallitus, 2014.)

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen Karvin vuonna 2021 tekemässä tutkimuksessa on arvioitu taito- ja taidekasvatuksen nykytilaa varhaiskasvatuksessa henkilöstön tekemien itsearviointien avulla. Taito- ja taidekasvatuksen nykytilaa on tarkasteltu Ilmaisun monet muodot -oppimisen alueen toteutumisen, välineistön riittävyys sekä henkilöstön osaamisen ja koulutustarpeiden kautta. Arvioinnin tulosten mukaan Ilmaisun monet muodot -oppimisen aluetta toteutettiin päivittäin kaikista viidestä oppimisen alueesta vähiten. Käsiyöllistä ja osittain kuvallista ilmaisua toteutettiin enemmän ohjattuna toimintona kuin kokonaisvaltaisesti ja monipuolisesti varhaiskasvatuksen arjen toimintoihin integroituna. Lapsille soveltuvaa käsiyöllisen toiminnan toteuttamisen välineistöä arvioitiin olevan heikoimmin käytössä ja saatavilla. (Juutinen, ym. 2021.)

Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen, moninaisen taidekasvatuksen ja lasten kulttuuristen taustojen huomioiminen arvioitiin toteutuvan heikosti. Henkilöstö kaipasi lisäkoulutusta taide- ja mediakasvatuksen yhdistämiseen, taidepedagogiikkaan sekä erilaisten materiaalien, menetelmien ja tekniikoiden tuntemukseen. Eli laaja-alaisen oppimisen eri oppimisen alueiden yhdistämiseksi. Arvioinnissa on tuotu esille, miten paljon eri ilmaisun osa-alueita käsitellään ikäryhmittäin. Musiikillista ilmaisua toteutettiin enemmän 1–4-vuotiaiden kanssa, mikä on mielestäni kielen kehityksen ja taitojen näkökulmasta loogista. Ammattilaisena olen huomannut itsekkin, että kädentaitojen kehittyessä kuvallisen ilmaisun toiminta on säännöllisempää sekä ohjatumpaa yli viisivuotiaiden lasten ryhmissä. Arvioinnissa mielenkiintoista oli, että sanallinen ja kehollinen ilmaisu arvioitiin useammin lasten omaehtoiseksi toiminnaksi. Lisäksi välineistön riittävyys sekä henkilöstön osaaminen arvioitiin heikommaksi. Toisin kuin arvioinnissa tuodaan esille, mielestäni päiväkodeista eivät esimerkiksi lorut ja tanssiminen ole tyystin kadonneet. Perinteisten kuvallisen, käsiyöllisen, sanallisen ja kehollisen ilmaisuuden lisäksi pedagogisessa toiminnassa tulisi ottaa huomioon digitaaliset ilmaisun muodot ja monilukutaito. (Juutinen, ym. 2021.)

3.2 Taidekasvatuksen itseisarvosta

Taidekasvatus rakentaa ei-välineellistä arvomaailmaa, joka luo kestävän perustan ihmilliselle hyvinvoinnille ja hyvinvoiville yhteisöille. Taiteen läsnäolo arjessa ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa on väline, joka hoivaa, lohduttaa ja parantaa. Esteettinen kokemus perustuu välittömään aistimiseen. Kuvataidekasvatus antaakin runsaasti mahdollisuuksia lapsen aisti- ja havaintotoimintojen herkistämiseen. Taidekasvatus hyvin suunniteltuna, toteutettuna ja dokumentoituna on alue, joka auttaa lasten vanhempia havahtumaan varhaiskasvatuksen sisällön laatuun ja sen arviointiin. Kulttuurisena paikkana päiväkotinä on tila, jossa kasvattajat, vanhemmat ja lapset kohtaavat ja jossa suhteet ympäröivään maailmaan ovat luomassa lapsen kulttuurista ja paikallista identiteettiä. Taidekasvatus vahvistaa lapsen omaa ajattelua ja mielikuvitusta sekä rohkaisee häntä toimimaan elämässään luovasti. (Ruokonen ym., 2009, s. 47.)

Lapsen kulttuurinen osaaminen puolestaan vahvistuu vähitellen, kun lapset jäljittelevät vanhempiaan ja muita läheisiään sekä osallistuvat elämänkaari- ja vuotuisjuhliin. Vanhempien kanssa on myös keskusteltava varhaiskasvatuksen taidekasvatuksen monipuolisista tavoitteista, kuten siitä, miten taidekasvatuksella voidaan edistää lapsen kielen kehitykseen, kehontuntemukseen, yhteisöllisen kasvuun ja tunne-elämään liittyviä kasvatustavoitteita. Esimerkiksi musiikkisatuja, laulujen sanoituksia, kuvallisia taideteoksia, draamaseikkailuja tai liikuntaleikkejä voidaan tarkastella eettisen kasvatuksen näkökulmasta. Yhtä lailla sadut kuin sääntöleikitkin kasvattavat lapsen oikeudenmukaisuuden tuntoa ja toisen huomioonottamista. Erilaisiin kulttuureihin tutustuminen taidekasvatuksen avulla edistää toisten arvostamista ja hyväksymistä sekä poistaa ennakkoluuloja. Toiminnallisuuden ja elämysten kautta taidekasvatus avartaa lapsen maailmankuvaa. Monikulttuurinen taidekasvatus on luonnollinen tie erilaisuuden arvostamiseen. (Ruokonen ym., 2009, s. 66–70.)

3.3 Lapsen tapa oppia taidetta

Riitta Korhonen (2008, s. 151) nostaa esille lapsen tavan oppia leikin kautta. Leikki toimii ilmaisun välineenä. Korhonen nostaa esille leikkiperinteen, miten perinneleikkejä voidaan hyödyntää kulttuuriperinnön opetuksessa. Esimerkiksi kokeilla kehräämistä ja leikkiä Kehrätkäämme silkkilankaa -leikkiä. Toisena Korhosen esimerkkinä

on lumiukko, joka vaatii suunnittelua, yhteistyötä, rakentelutaitoa ja lumen ominaisuuksien tuntemista. Prosessissa näkyy työnilo, hauska tekeminen, innostus, omaan ympäristöön ja luontoon tutustuminen. Tuloksena on näkyvä, hyväntuulinen veistos, joka tuo iloa lapsille ja aikuisille.

Leikissä ja taiteen tekemisessä tarvitaan samoja taitoja: vapaus ajatella, kuvitella ja keksiä. Visuaalisuus muokkaa käsityksiämme ja ymmärrystä maailmasta. Tälle ajalle on ominaista visuaalisuus ja näkeminen. Kaikkien lasten oikeuksiin kuuluu oppia kuvanlukutaitoa ja kyky ymmärtää kuvallisten ilmiöiden monitasoisuutta ja näitä taitoja voi harjoitella jo varhain. Taiteen avulla voi tehdä näkyväksi näkymätöntä, unelmia, pelkoja, unia jne. Jokainen näkee taideteoksen eri tavalla ja jokainen tulkinta on yhtä arvokas. Näyttelykäynteihin on hyvä lisätä kuvan tekeminen, keskustelu tai muu taidekasvatuksellinen toiminta, jotta kokemus kasvattaa. Mielikuvissaan lapset muuntavat arjen havainnot, tuntemiensa tarinoiden juonenkulut, ympäristöstä keksityt hylkytavarat ja heitä askarruttavat kysymykset huimiksi leikeiksi. Leikkiin tarvitaan oma turvallista tilaa, leikille rauhoitettua aikaa sekä aikuisia ja lapsia leikkikaveriksi. Taidekasvatuksen tuokiot ovat mielikuvituksen ja leikin omia paikkoja. (Piironen, 2005, s. 20–26.)

John Dewey on learning by doing -ajatuksen isä. Dewey tuo esille kulttuurin merkityksen ihmisen yksilöllisessä kasvussa. Laajimmillaan taide on tapa kokea, taito ilmaista tapaa olla maailmassa. Taidekasvatuksessa olennaista ei ole vain taito vaan myös kokemus. Taiteen tekeminen on prosessi. Taidekasvatuksen yleinen merkitys on hyvän elämän rakentaminen, kun yksilöt ottavat osaa yhteiskunnalliseen toimintaan ja neuvottelevat yhteiskunnallisen toiminnan arvoista ja merkityksistä. Deweyn mukaan taideteos on kokemus, joka välittää tulkituksi tullessaan sosiaalisen elämän rakennusaineita sekä ymmärrystä siitä millaisessa taide ja taidekasvatuksen maailmassa elämme. Taide ottaa myös kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin. (Westerlund & Väkevä, 2010, s. 35–53.)

Lasten kanssa työskentelyssä ei voi unohtaa leikin voimaa. Leikin rakentaminen voi olla yhteisöllinen ja kokonaisvaltainen projekti, jossa taide ja luovuus ovat mukana. Tehdään itse leikkivälineitä, opitaan samalla taiteen tekniikoita, yhteisöllisyyden toi-

mintakulttuuria, yhteistyön taitoja jne. (Nyman & Salonen, 2020, s. 101–119.) Draamakasvatuskin on leikkiä. Lapsi oppii leikkiessään. Leikin avulla lapsi oppii itsestään, ympäröivästä maailmasta sekä tunteistaan. Hän oppii solmimaan sosiaalisia suhteita ja huomioimaan toisia. Leikkiin liitetään keskeiset oppimista edistävät elementit: innostus, yhdessä tekeminen sekä omien taitojen haastaminen ja mukavuusalueen ulkopuolelle astuminen. Pedagogista leikkiä voidaan yhdistää draamaan, improvisaatioon ja satuihin, jolloin kasvattaja on mukana kehittelemässä leikkiä ja sen maailmoja. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden keskeiset arvot toiminnallisuus, osallisuus, tavoitteellisuus, kokemuksellisuus, yhteisöllisyys ja leikillisyyt ilmentyvät ja toteutuvat draamakasvatuksessa. (Keskinen & Virtanen, 2020, s.119–132.)

4 KULTTUURIKASVATUSSUUNNITELMIEN ESITTELY

4.1 Kulttuurikasvatussuunnitelmat eri puolilla Suomea

Opinnäytetyön prosessin suunnitteluvaiheessa tutustuin tarkemmin kolmeen kulttuurikasvatussuunnitelmaan hahmottaakseni kulttuurikasvatuskenttää sekä vertailun vuoksi. Valitsin isommissa ja pienemmissä kunnissa toteutettavia suunnitelmia. Osassa kunnista kulttuurikasvatussuunnitelma on selkeästi peruskoululaisille suunnattu. Suurimmassa osassa suunnitelmia varhaiskasvatuskäiset on huomioitu vasta esiopetuksesta alkaen. Kunnissa kulttuurikasvatussuunnitelma on toteutettu erilaisin tavoin. Esimerkiksi Etelä-Karjalassa kulttuurikeskus Metku on useampien pienempien kuntien yhteinen lastenkulttuurikeskus, jonka kautta kulttuurikasvatusta organisoidaan. Porissa ja Turussa kulttuurikasvatussuunnitelmat ovat selkeästi perusopetukseen eri oppiaineiden sisälle sovittuja sisältöjä.

Tampereella on tehty erikseen Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatusopas. Oppaassa on useita sivuja perusteluja ja teoreettista näkemystä kulttuurikasvatukselle ja sen eri osa-alueille. Sivuilla on pieniä vinkkejä kulttuurikasvatustehäväiksi. Opas on tarkoitettu herättelemään ammattilaiset pohtimaan omia tapojaan toteuttaa kulttuurikasvatusta työssään pohdittavien kysymysten avulla. Suunnitelman loppuun on lisätty toimijoita taiteen eri osa-alueilta. (Tampereen kaupunki, 2019.)

Hämeenlinnassa kulttuurikasvatusta, Kulttuuripolkua, tuottaa Kulttuurikeskus ARX yhdessä paikallisten kulttuurilaitosten kanssa. Kulttuurikeskuksessa on useita työntekijöitä, jotka järjestävät tapahtumia sekä ovat tuottaneet materiaalia varhaiskasvatukseen ja kouluille kulttuurikasvatuksen tueksi. Jokaisessa varhaiskasvatuksen yksikössä on kulttuurivastaava, joka toimii linkkinä ARXin suuntaan. Varhaiskasvatuksen ikäryhmille on valittu tietty aihealue, johon he pääsevät tutustumaan; perhepäivähoidon 1–5-vuotiaat: taide ja leikki; 1–2-vuotiaat: tutkiminen ja leikki; 3-vuotiaat: musiikki; 4-vuotiaat: ympäristö- ja kuvataide; 5-vuotiaat: draama; 6-vuotiaat: kulttuuriperintö ja kieli. (Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX, 2019.)

Säkylän lähikunnassa Eurassa kulttuurikasvatussuunnitelma on nimetty Helminauhaksi, joka päivitetään vuosittain. Eurassa suunnitelma kattaa esiopetuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen. Euran kuntastrategiassa on nostettu esihistoria sekä teollinen historia ja perinne. Suunnitelmassa kunnanjohtaja, sivistysjohtaja, kulttuuripäällikkö, luokanopettaja sekä apulaisrehtori ovat tuoneet esille näkemyksiään kulttuurikasvatuksen merkityksestä. Suunnitelmassa on valmiita toimintatuokioita, joita saa ryhmälleen olemalla yhteydessä toiminnan vastuu-/yhteishenkilöön. (Wahlquist & Lääperi, 2021.)

4.2 Säkylän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma

Säkylän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma valmistui marraskuussa 2022. Se on nimetty Kulttuuriaihioksi ja sisältää varhaiskasvatuksen eri-ikäryhmille, ja perusopetuksen eri luokka-asteille suunnatut joka vuosi toistuvat taide- ja kulttuurisisällöt. Se on luotu kunnan omista lähtökohdista kulttuurikasvatustyön tueksi. Kulttuuriaihio on rakennettu kunnan sisällä toimivien hyvien käytäntöjen pohjalta ja se pohjautuu varhaiskasvatuksen ja koulujen asiantuntijoilta kerättyyn tietoon. Yhteisen suunnitelman tarkoituksena on turvata toiminnan jatkuvuuden ja käytänteiden siirtyminen tuleville vuosille. Kulttuurin tuominen lasten ja nuorten arkiympäristöön koulumaailmaan, on luonteva tapa tavoittaa lapsia ja nuoria perheen sosioekonomisista taustoista, asuinpaikasta tai vanhempien intresseistä riippumatta. Taiteen ja kulttuurin parissa vietetyt hyvät hetket, elämykset, onnistumisen kokemukset ja uudentyypisten näkökulmien oivaltaminen luovat edellytyksiä hakeutua taiteen ja kulttuurin pariin myös aikuisena.

Kuvattujen lisäksi päiväkodeissa ja kouluissa tarjotaan paljon muutakin kulttuurisisältöä, jota ei ole dokumentoitu suunnitelmaan. Kulttuuriaihiioon on kirjattu väljä teema, jonka mukaisesti kussakin yksikössä järjestetään teemaa mukaileva sisältö. Tällä tapaa tuetaan paikallisen toimintakulttuurin säilymistä ja tunnustetaan Säkylän kunnan sisäisten paikallisidentiteettien merkitys. Kulttuurikasvatuksen avulla kasvatetaan lasten ja nuorten arvostusta omaa asuinpaikkaa, tapoja ja perinteitä kohtaan. (Säkylän kunta, 2022, s. 2–4.)

Säkylän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmassa on hyvin kerrottu, mitä hyötyjä suunnitelmasta on. Esimerkiksi Kulttuuriaihiion vaikutuspiirissä varhaiskasvatuksesta lähtien mukana ollut esimerkkihenkilö on yhdeksännen vuosiluokan päättäessään kokenut 10 eri sisältöistä KJK-koululaiskonserttia, kolme seurakunnan järjestämää konserttiesitystä, kuusi seurakunnan järjestämää lasten konserttia, 9 teatteri- tai museovie-railua, kolme taiteilijan ohjaamaa työpajaa, vähintään kuusi luontoretkeä, elokuvateatterikäynnin, vierailun lähikaupungin kulttuurikohteessa, Taidetestaajat -elämyksen ja vierailun pääkaupunkiseudun kulttuurikohteessa. (Säkylän kunta, 2022.) Siis monipuolinen kulttuurikokemusten kokonaisuus.

5 KULTTUURIKASVATUKSESTA, KOTISEUDUSTA JA TAIDEKASVATUKSESTA

5.1 Kulttuurikasvatus

Kulttuurikasvatus merkitsee tietoisuutta omista juurista, suvusta ja ympäristöstä, omasta kielestä ja identiteetistä. Kulttuuri määritellään antropologisesti kaikeksi inhimilliseksi toiminnaksi. Kulttuuri on arvosidonnaista eli arvoja välittävää ja niitä tuottavaa inhimillistä toimintaa. Näin ollen kulttuuri pitää sisällään kriittiseen ajatteluun kasvattamisen. Kulttuurinen elinpiiri koostuu monista eri kulttuurisista aineksista, joka rakentaa ihmisen tapaa jäsentää olemassaoloaan ja identiteettiään. Taidekasvatustyö on yhteiskunnan tapa pitää yllä ihmisten suhdetta taiteeseen ja kulttuuriin. Kulttuurikasvatus on kulttuuristen merkitysten tietoista edistämistä ja monitahoista kulttuuri-toimintaa. (Kalhama & Vartiainen, 2006, s. 4–11.)

Kulttuuri käsittää taiteen eri muodot, tieteet, taiteet ja uskonnot, laajasti aineellisen ja ei-aineellisen ympäristön sekä vuorovaikutus ihmisten välillä. Kulttuuri on ihmisen toiminnan tulosta. Perintö on jonkun ihmisryhmän yhteinen ominaisuus. Kulttuuriperintöopetuksen tavoitteena on kehittää taitoa, jolla omaa ympäristöä opitaan havainnoimaan, ymmärtämään ja arvostamaan. Kulttuuri-instituutioiden kulttuuriperintöopetus on valmiiksi valittua. Koulujen kulttuuriperintöopetus koskettaa lähes jokaista oppivelvollisuuden myötä. Kulttuuriperintöopetuksen tavoitteena on kehittää havaintojen, johtopäätösten ja ratkaisujen tekoa sekä rakenteellista ja visuaalista ajattelua. Kulttuuriperintö kertoo ihmisten kielistä, tavoista, taidoista, tiedoista, uskonnoista, uskomuksista, perinteistä, käyttäytymissäännöistä, traditioista ja rituaaleista. (Venäläinen & Tornberg, 2008, s. 66–73.)

Kulttuuri- ja kielitietoisuus tarkoittaa arvostavaa suhtautumista jokaisen lapsen ja perheen kielelliseen ja kulttuuriseen taustaan. Toimintaa ollaan valmiita mukauttamaan siten, että jokaisella on mahdollisuus rakentaa kielellistä ja kulttuurista identiteettiään omista lähtökohdistaan. Se on tietoista kielellisen ja kulttuurisen pääoman siirtämistä lapsille integroituna kaikkiin oppimistilanteisiin ja arjen kohtaamisiin. Toisin sanoen jokaisen kasvattajan roolia kielen ja kulttuurin opettajana. Jo suomalaisten perheiden arki-kulttuureissa on eroja, saati kun ryhmässä on lapsia eri maiden kulttuurisista taustoista. Kulttuurisen kentän tuntemus parantaa yksilön kykyä ymmärtää maailmaa ja vaikuttaa toisiin ihmisiin. Se auttaa lapsia ymmärtämään, että maailmassa on paljon erilaisia, mutta yhtä arvokkaita toimintatapoja. Kulttuuriperintöä siirretään lapsille opettamalla pihaleikkejä, laulamalla lauluja, lukemalla satuja, pelaamalla lautapelejä, vieraillemalla museossa, kirjastossa tai uimahallissa. Kulttuuriperintöä siirtyy myös hiihtoladulla, käsityö- ja askarteluharjoituksissa taitojen opetteluun ohessa. (Malinen, 2019, s. 19–35.)

Varhaiskasvatus rakentuu moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka muotoutuu lasten ja heidän huoltajiensa sekä henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa. Tämä on merkittävää perinteen näkökulmasta. Lapset kasvavat ympärillä olevaan kulttuuriin ja heidän identiteettinsä kehittyä sen myötä vaikutuksesta. On merkittävää huomioida aineellinen, aineeton ja elävä kulttuuriperintö. (Korhonen, 2008, s. 305.)

5.1 Kotiseutu

Kotiseutu ympäristö mielletään yhdeksi keskeiseksi paikkaan kuulumisen tunteen synnyttäjästä. Yksilön näkökulmasta yhteenkuuluvuuden tunne synnyttää merkityksellisen suhteen muihin ihmisiin ja antaa samaistumisen tunteen yhteisöön. Nykykulttuurin uudenlaisissa ympäristöissä esimerkiksi mediassa muodostuu rituaaleja, jotka vahvistavat yhteisöön kuulumisen tunteita. Nyky-yhteiskunnassa kulttuuriympäristöt ovat moninaistuneet ja muuttuneet. (Kalhama, Kitola & Walamies, 2006, s. 12–36.)

Kulttuuriperintö käsittää aineellisen ja ei-aineellisen kulttuurin. Rakennukset, rakennetut ympäristöt, kulttuurimaisemat ja esineet heijastavat elettyä elämää ja arvoja, jotka ilmenevät ehkä suorasanaisemmin taiteessa ja kirjallisuudessa ja erilaisiin elämänmuotoihin liittyvissä perinteissä. (Knuutila, 2008, s. 12–19.) Ympäristöksi käsitetään näkyvä ja näkymätön eletty ympäristö. Kulttuuriympäristö sisältää muinaismuistot, kulttuurimaisema-alueet, rakennusperintö ja perinnemaisemat sekä tarinat ja luonto (Puolamäki, 2008, s. 58).

Kotiseutua leimaa myös alueellisesti erilaiset kielelliset eroavaisuudet. Eri puolilla Suomea on erilaisia murheita ja paikallisia sanontoja, jotka kuvaavat paikallista kulttuuria. Kieli sisältää kulttuurisen toiminnan keskeiset elementit. Kieltä pidetään kulttuurin ilmentäjänä ja kieli luo ajatteluun tietoisuutta. Kielen avulla kommunikoidaan toisten kanssa, kielen avulla tullaan itse ymmärretyksi, lisäksi se merkitsee kykyä ymmärtää kulttuurisia merkityksiä. Kielen avulla opitaan päättelämään, muodostamaan mielipiteitä ja ottamaan kantaa. Kielen avulla hahmotetaan omaa identiteettiä. Itsensä ymmärtämisen kautta ihminen alkaa ymmärtää muita ihmisiä. (Kalhama, Kitola & Walamies, 2006, s. 12–36.)

Kulttuurilla voidaan tarkoittaa arjen ja elinolojen ympäristöä tai tuotettua kulttuuripalveluita eli elämyksiä. Kasvattajan tehtävä on kasvamaan saattamista ja kasvamaan auttamista. Kulttuurikasvatuksessa tavoitteena on auttaa yksilöä kasvamaan ja olemaan avoin uusille kokemuksille, luottamaan itseensä, hyväksymään kritiikin ja oppia elämään muiden kanssa. Kasvatus on kulttuurin siirtämistä. Kulttuurikasvattajan tärkein työkalu on hänen oma persoonallisuutensa. Kasvatus on vuorovaikutusprosessi. Kulttuuri on yhteiskunnallisen osallisuuden väline. Luova ja itseilmaisuun liittyvä toiminta

mahdollistaa itsetuntemuksen kehittämisen ja saamaan otetta elämänhallintaan. On tiedostettava kulttuurin tarjoamat mahdollisuudet ongelmien ennaltaehkäisyyn. (Kalhama, Kitola & Walamies, 2006, s. 12–36.) Kotiseudusta on tärkeää, että lapselle nousee eri puolille turvallisia maamerkkejä esimerkiksi rakennuksia, joista on tullut hänelle tärkeitä ja henkilökohtaisesti eläviä. Rakennukset, patsaat ja muut julkiset taide-teokset kiinnostavat, kun aikuinen vain antaa niille oman tarinan. (Mäkinen, 2005, s. 65.)

Blogi kirjoituksessaan Apuratas (2008) on avannut paikalliskulttuurin käsitettä seuraavasti. Paikalliskulttuurin käsite on jaettu seitsemään eri osa-alueeseen, josta voidaan eritellä aineellista kulttuuria sekä henkistä perinnettä. Kulttuurimaisema, eli rakennukset ja ihmisen jälki sekä näihin liittyvät tarinat. Paikalliset elinkeinot kuvaavat paikallista työkulttuuria sekä työvälineitä. Arki ja juhla liittyy paikalliseen ruoka- ja juomakulttuuriin ja vahvasti vuodenaikoihin liittyviin tapoihin ja uskomuksiin. Käsi-työ, vaatetus ja pukeutuminen kuvaavat kädentaitoa ja tekemisen filosofiaa. Kieli ja identiteetti ovat vahvasti paikallista erilaisine murteineen ja sanontoineen. Uskonto ja uskomukset näkyvät vielä katukuvassa paikallisina maamerkkeinä esimerkiksi kirkkorakennuksina ja perinteinä. Musiikki ja taide sisältää maalaukset, veistokset, soittimet ja kirjallisuuden. Paikkakunnalla asuvat ja työskentelevät taiteilijat tuovat esille paikallisuutta niin realistisesti kuin fiktiivisesti.

5.2 Taidekasvatus

Taidekasvatus, jonka päätavoitteena on oppia taideilmaisua, tekniikoita, menetelmiä, tyylikausia ja taide-estetiikkaa. Kulttuurisen kasvun näkökulmasta taidekasvatuksen tavoitteena on myös yksilön ja yhteisön itsetuntemus, herättää tunteita, keskustelua ja pohdintaa. Taidekasvatuksessa merkittävää on osallisuus eli mahdollisuus vaikuttaa ympäristöönsä. Taide ohjaa vuorovaikutukseen taideteoksen ja yleisöryhmän välillä. Jos vuorovaikutukselle asetetaan kulttuurikasvatuksellisia tavoitteita, taidetta hyödynnetään maailman hahmottamisen ja kysymysten herättämisen välineenä. (Kalhama, 2006, s. 118–131.)

Taidekasvatuksen lähtökohtana on välittää lapsille kiinnostus taiteita ja taiteiden parissa tapahtuvaa toimintaa ja ilmaisua kohtaan. Lapsille on tärkeää antaa kokea taiteellisen elämyksen tuoma mielihyvä, nautinto, toiminnallisuus ja fantasiamaailmat. Taide ja sen äärellä koettu luovuus ovat moniaistisesti läsnä rakentaen lapsen kokonaisvaltaisen tietämisen ja tuntemisen taitoa ihmisyyttä ja kulttuuria uudistavan voimavaran tavoin. (Ruokonen, 2005, s. 11.)

Koti, päivähoito, koulu, ystävät ja harrastukset toimivat motivaationaalisesti keskeisinä virittäjinä taidon ja taiteen harrastamisen osa-alueille. Jokaiselle lapselle annetaan mahdollisuus elämyksiin, oppimiseen ja onnistumisen kokemuksiin. Taiteella on hoitavia vaikutuksia: tunteiden ilmaisu, lohduttaja, luovien ratkaisujen ja sisäisten voimavarojen lisääjänä. Kaikessa taidekasvatuksessa kehittyvät ongelmanratkaisutaidot, kriittisen analyysin taidot, organisointi-, suunnittelu- ja päätöksentekotaidot, arviointitaidot, muisti, keskittymistaito, huumorintaju, joustavuus, mielikuvitus sekä luova kekseliäisyys. (Ruokonen, 2005, s. 11.) Musiikki ja muut taito- ja taideaineet ovat korkeellisen tutkimuksen tuloksia. Musiikilla on erityistä vaikutusta havaintotaitojen ja kielellisen kehityksen tukena. Musiikin vaikutuksia aivoihin tutkittu paljon. Sillä on vaikutusta toiminnan ohjauksen taitoihin, sosiaalisen kehityksen taitoihin sekä musiikin mukana liikkeellä osana kognitiivisten taitojen oppimista. Taito- ja taideaineiden luonteeseen kuuluu lapsilähtöinen toiminta, jossa lapsi on itse aktiivisena toimijana. (Linnavalli & Huotilainen, 2005, s. 61.)

Varhaiskasvatuksessa taidekasvatusta toteutetaan hoivan, opetuksen ja kasvatuksen kentässä. Taidekasvatuksella edistetään laaja-alaisen oppimisen taitoja. Taidekasvatuksen kokonaisvaltainen luonne käsittää taiteessa oppimisen, taiteesta oppimisen ja taiteen avulla oppimisen. Taiteen tarkoitus on koskettaa kokijaa, ihastuttaa, ihmetyttää, herättää tunteita ja kauneuselämyksiä, jopa inhon kokemuksia. Taidekokemukset herättävät mielikuvituksen ja ruokkivat luovaa ajattelua. Taide on inhimillisen ilmaisun ja viestinnän muoto. Mitä enemmän lapsi näkee, kuulee, kokee ja aistii, sitä enemmän hänellä on rakennusaineita leikkiin, ilmaisuun ja mielikuvituksen rakentamiseen. Varhaiskasvatuksen ilmaisun monet muodot -oppimisen alue on osa varhaislapsuuden kokonaisvaltaista pedagogiikkaa. (Ruokonen, 2022, s. 19–34.)

6 OPETUSMATERIAALIN TUOTTAMISEN LÄHTÖKOHDAT

6.1 Opetusmateriaalin suunnittelun alku

Opinnäytetyön aikana saatuja tietoja hyödynnetään kokoamalla opetusmateriaalia kulttuurikasvatussuunnitelman osaksi ja sisällöksi. Miksi kulttuurikasvatussuunnitelman tekeminen on merkityksellistä? Yhteiskunnassa tarvitaan ne ihmiset, jotka ajavat eri asioita ja nostavat niitä esille. Kulttuurikasvatussuunnitelmiin tutustuessani huomasin, miten merkittävää on yhteistyö oppilaitosten ja paikallisten kulttuuriosaajien välillä. Samalla, kun tehdään kulttuuria näkyväksi, työllistetään kulttuuriosaajia. Lapsille annetaan elämyksiä ja kulttuuriperinnön tietoutta, jolla voi olla merkitystä pitkälle aikuisuuteen ja tuleviin ammatinvalintoihin. Kulttuuri on yksi tärkeä osa-alue kokonaisvaltaisen kasvun ja kehityksen sekä hyvinvoinnin tukena. Kulttuuriin liitettäviä tärkeitä kokonaisuuksia ovat luovuus, ilmaisu, elämykset, tunteiden käsittely ja identiteetin muodostuminen.

Opetusmateriaalin tekeminen alkaa teeman valinnalla. Suunnittelussa on hyvä huomioida miten musiikki, sanat, kuvallinen ilmaisu, kehollinen ilmaisu, tunteet, draama jne. otetaan materiaalissa käyttöön. Materiaalin teossa on mietittävä myös mihin muotoon opetusmateriaali tehdään. Hämeenlinnassa on tehty opetusmateriaalisalkkuja, joissa materiaali säilytetään ja kuljetetaan paikasta toiseen (kts. luku 6.2). Salkku tai matkalaukku on itsessään myös lapsille innostava lähteä tutkimaan, mitä sieltä löytyykään. Entä miten huomioidaan lasten osallisuus materiaalin tuottamisessa ja materiaalin käytössä? Miten pedagoginen dokumentointi huomioidaan materiaalin käytössä? Entä toiminnan arviointi, miten se toteutetaan? Tämän opetusmateriaalin tuottamiseen on käytössä ”nollabudjetti” eli työntekijöiden aika resurssina sekä olemassa olevat materiaalit ja välineet.

Materiaalisalkusta on yksi kokemus kunnassa. Säskylän kunta täytti 150 vuotta vuonna 2019. Tuolloin juhlavuotta suunnitellut työryhmä kokosi Säskylä aiheista materiaalia, jota säilytettiin matkalaukussa, jota hyödynnettiin toimintatuokioilla. Säskylässä on Hämeenlinnan tavoin käytössä Piki materiaali kiusaamisen ehkäisyn tukena. Hämeenlinnassa aiheesta on tehty erikseen Piki materiaalisalkku (Lasten kulttuurikeskus Arx,

2022). Kunnan eräissä päiväkodissa sanataide on työntekijöiden vahvuuksien ja mielenkiinnonkohteiden vuoksi hyvin isossa roolissa toimintaa. Heillä on esimerkiksi ollut paljon yhteistyötä kirjaston kanssa.

Opetusmateriaalin lähtökohtia saa myös tulevasta kulttuurikasvatussuunnitelmasta. Suomen lasten kulttuurikeskusten liiton (2021) kulttuurikasvatussuunnitelma.fi -sivustolla on vinkkejä suunnitelman laadintaan. Siinä kulttuuri on jaettu seuraaviin aihealueisiin: Arkkitehtuuri ja rakennettu ympäristö; Elokuva; Kulttuuriperintö ja kulttuurienvälisyys; Kuvataide, valokuvaus ja sarjakuva; Sanataide ja kirjallisuus; Media ja uudet kulttuurin alat; Muotoilu ja kädentaidot; Musiikki; Paikalliskulttuuri; Tanssi, teatteri ja sirkus. Elina Katajan (2021) toimittamassa Lumoudu lapsesta -artikkelikirjassa käsitellään varhaiskasvatuksen nykytilaa. Kulttuurinen kasvatus tulee huomioida niin leikissä ja mediakasvatuksessa kuin draaman ja matemaattisten aineiden opetuksessa (Kataja, 2021).

6.2 Vierailu Lasten kulttuurikeskus Arxissa

Kävin vierailulla Lasten kulttuurikeskus Arxissa Hämeenlinnassa joulukuussa 2021 ideoinnin tueksi. Lasten kulttuurikeskus Arx tuottaa lasten kulttuuritapahtumia sekä koordinoi kulttuurikasvatusta Hämeenlinnan alueella: Hämeenlinna, Janakkala, Hattula ja Riihimäki. Arxilla on useita lainattavia materiaalisalkkuja, joissa kaikki tarvittava materiaali on yhdessä laukussa. Lisäksi Arxin verkkosivuilla on materiaalipankki, josta löytyy vinkkejä kotona toteutettaviin taidehetkiin, työpajaohjeita varhaiskasvatus- ja koululaisryhmille, lainattavia työpajakokonaisuuksia ja jopa pienoisnäyttelyitä. Mukana on myös englanninkielisiä aineistoja. Tapasin taidekasvattaja Sarina Pulkan ja kulttuurituottaja Sanna Karhutaipaleen. Pulkka on toteuttanut useita materiaalisalkkuja ja Karhutaival vastaa kulttuurikasvatussuunnitelman toteutumisesta. Arx on Hämeenlinnassa opetuspalveluiden alaisena oleva kulttuurilaitos. Hämeenlinnassa on tehty poliittinen päätös, että lapsille tarjotaan laadukasta kulttuuritoimintaa joka lauantai. Se, että lastenkulttuuriin painotetaan, on myös poliittinen valinta. (Pulkka & Karhutaival, 2021.)

Materiaalisalkkujen suunnittelun lähtökohtana on, että se on helppo ottaa käyttöön. Salkussa on kaikki tarvittava materiaali, eikä välttämättä tarvitse etukäteen paljon tutustumista. Salkuissa on laminoitu ohjevihko, jossa on useita tehtäviä. Näissä salkuissa on ollut käytössä jopa tuhannen euron budjetti, jolla on hankittu esimerkiksi käsinukkeja ompelijalta ja soittimia. Laina-aika salkuilla on kolme viikkoa. Lainattavat salkut ovat erittäin suosittuja varhaiskasvatuksen kentällä. Sisällössä yhdistyy useita taiteen muotoja: sanataidetta, musiikkia, digitaalisia toimintoja, nukketeatteria, draamaa, kirjallisuutta. Materiaalien tutkiminen ja niiden herättämien ajatusten läpikäyminen on jo yksi tehtävä itsessään. Osassa materiaaleista on myös vieraskirja, joka tuo mielestäni mukavasti yhteisöllisyyttä salkkujen käyttäjien välillä. Materiaalien sisällöksi on tullut myös toiveita varhaiskasvatuksen henkilöstöltä. Esimerkiksi soittimia sisältävät salkut ovat olleet suosittuja perhepäivähoitajien käytössä, joilla ei ole useita soittimia jokapäiväisessä käytössä. Myös esimerkiksi roolivaatteita sisältävät laukut ovat hyvä esimerkki materiaalista, jota kaikkien ei tarvitse hankkia omia. (Pulkka & Karhutaival, 2021.)

Hämeenlinnan taidemuseolla on lisäksi lainattavaa taidesalkku materiaalia. Näissä salkuissa lähtökohtana on esimerkiksi maalaus tai tarina. Esimerkiksi Löytöjä Vanajaveden rannoilta on taidekokonaisuus, joka herättää henkiin Hämeenlinnan taidemuseon kokoelmassa olevan Hjalmar Munsterhjelmin *Hämeenlinna*-teoksen vuodelta 1872. Teos avautuu tarinoiksi, loruiksi ja tehtäviksi. Salkku sisältää maalauksen kuvakopion, neljä käsinukkea vaateparsineen, entisaikojen elämää käsittelevät tekstiilikirjat, raha-äärre, fantasiemiekkä ja kalaverkko sekä virike- ja tehtäväkansio Hämeen historiasta. Aineiston avulla voi tutustua yli sadan vuoden takaiseen elämään ja tutkia Hämeen luontoa ja historiaa. Hieman pienemmillekin taiteeseen tutustujille sopii Palapeli II, jossa taidemaalari Mildred Lehtisen moniosaisen teoskokonaisuuden yksittäisistä maalauksista voi koota palapelin tapaan ison maalauksen. Palat liittyvät toisiinsa mukana olevan tekstin johdattamana. Paloista etsitään samankaltaisuuksia tai vastakohtaisuuksia. Kokonaisuus sisältää 20 pientä käteen otettavaa öljymaalausta (26×26 cm), monistetekstit ja vieraskirjan. Teokset on pakattu värikkääseen vanerilaatikkoon, koko 85x40x35 cm, paino 17 kg, kuljetus henkilöautolla. Aineiston on tuottanut Hämeenlinnan taidemuseo vuonna 1998. (Hämeenlinnan taidemuseo, 2022.)

6.3 Kulttuurikasvatussuunnitelman hyötyjä käyttäjäkokemuksen näkökulmasta

Päiväkotimme viransijainen johtaja on työskennellyt aiemmin Hämeenlinnassa, jossa kulttuurikasvatus on hyvin pitkälle vietyä ja hyvin organisoitua toimintaa. Kysyin häneltä sähköpostitse muutamia kysymyksiä aiheeseen liittyen oman ideoinnin tueksi. Ensimmäinen kysymys oli, miten olet käyttänyt/hyödyntänyt kulttuurikasvatussuunnitelmaa ja materiaalia työssäsi. Hämeenlinnassa kaikki päiväkotiryhmät osallistuvat kulttuuripolun tapahtumiin vuorollaan. Eli oli valmiiksi päätetty, mikä ikäryhmä osallistuu tiettyyn toimintaan. Kulttuurikasvatussuunnitelman kautta saatiin paljon myös hyviä ideoita ryhmän käyttöön. Kulttuurimateriaalisalkkuja on viime vuosina kehitelty paljon, ja ne ovat olleet suosittuja ryhmien käytössä. Niissä on valmiita ideoita käytölle tai vain vapaaseen tutkimiseen sopivaa materiaalia. Parhaimmillaan kulttuurikasvatussuunnitelma kokoaa jo kunnassa tehdyt ideat samoihin kansiin ja tukee päiväkotien ja perhepäivähoidon välistä yhteistyötä. Yhteisen suunnitelman kautta isojen yhteisten tapahtumien järjestäminen onnistuu, tarjoaa uusia ideoita ja toimintamalleja. Hämeenlinnassa jokaisessa päiväkodissa oli kulttuurivastaava, jonka tehtäviin kuului yhteisiä vastaavientapaamisia sekä materiaalin jakamista. Kulttuurikasvatussuunnitelman jalkauttamisessa kulttuurivastaavilla oli tärkeä rooli ja asioita käsiteltiin talon yhteisissä palavereissa. (Salmela, 2021.)

Kulttuurikasvatussuunnitelman hyödyiksi haastateltava kertoi, että se vahvistaa ja yhtenäistää kaikkien ryhmien pedagogiikkaa ja varmistaa, että kaikki lapset saavat kulttuurikokemuksia. Suunnitelma vaikuttaa siis osaltaan myös varhaiskasvatuksen laatuun. Haastateltavan mukaan, vaikka suunnitelmia on paljon, niitä tarvitaan. Suunnitelmien kautta luodaan toiminnalle suunta ja raamit, jotka voivat tukea päätöksissä ja ratkaisuisissa. Työntekijöiden vaihtuvuuden kannalta on tärkeää, että osa hiljaisestakin tiedosta on dokumentoitu. Eniten ongelmia materiaalisalkkujen käytössä on niiden toimivan säilytyspaikan löytämisessä sekä kuljettamisessa, jos esimerkiksi ei ole autoa käytettävissä. Olisi tärkeää myös huomioida perhepäivähoitajat. (Salmela, 2021.)

7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

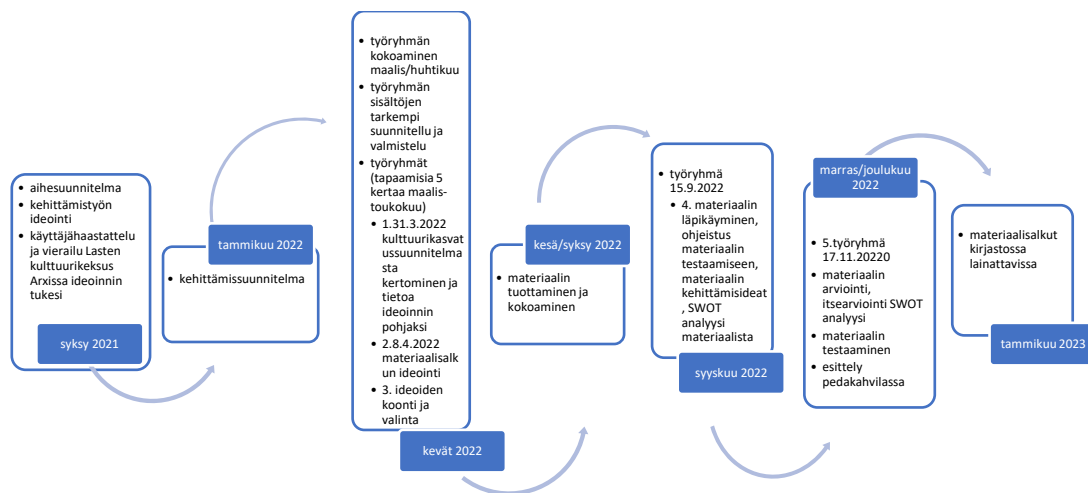
7.1 Opinnäytetyön menetelmät ja etenemisprosessi

Tämä opinnäytetyö on tutkimuksellista kehittämistoimintaa, jolloin käytännön ongelmat ja kysymykset ohjaavat tiedontuotantoa. Tietoa tuotetaan aidoissa käytännön toimintaympäristöissä ja tutkimukselliset asetelmat ja menetelmät toimivat apuna tässä. Tutkimuksellinen selvitys kuuluu idean tai tuotteen toteutustapaan. Toteutustapa tarkoittaa keinoja, joilla hankitaan materiaali tuotoksen sisällöksi sekä keinoja, joilla tuotos toteutetaan. Tiedonkeräämisen tavat ovat samoja kuin tutkimuksellisessa. Tutkimuksellisessa kehittämistyössä tietoja ei aina analysoida yhtä tarkasti kuin tutkimuksellisessa (Toikko, 2009.)

Tämän kehittämistyön toteutuksessa käytetään toiminnallisia menetelmiä. Käytettäviä menetelmiä ovat esimerkiksi kuvalliset menetelmät (Toikko ym., 2009, s. 110), dokumentointi (Toikko ym., 2009, s. 80) ja haastattelut. Kuvallisia menetelmiä hyödynnetään työryhmissä, esimerkiksi tapaamiset valmistellaan Power Point -esitystä hyödyntäen. Työryhmien tuotokset dokumentoidaan, jotta niihin voidaan palata ja jatko työstää. Työryhmätyöskentelyssä käytettävää menetelmää kuvaa virtuaalinen ideariihi, jossa tuotetaan lyhyessä ajassa joukko ideoita, niitä arvioidaan ja valitaan jatkotyöstettävät ideat (Innokylä, 2022). SWOT-analyysiä käytettiin arviointimenetelmänä. SWOT-analyysissä käsitellään valittua teemaa sen vahvuuksien, heikkouksien, mahdollisuuksien ja uhkien näkökulmista. Vahvuudet ja heikkoudet liittyvät tähän hetkeen, mahdollisuudet ja uhat tulevaisuuteen. (Ruohonen, 2022.) Lisäksi prosessin aikana materiaalia kertyy kehittäjän päiväkirjasta ja muistiinpanoista. Yhteistyön välineenä on pääasiassa sähköpostiviestintä työryhmän jäsenten välillä sekä kulttuuritoimen edustajan ja päiväkotien johtajien kanssa. Opetusmateriaaliin lahjoitusten antajien kanssa yhteistyön välineenä on myös pääasiassa sähköpostiviestintä ja yhteiset tapaamiset.

Kehittämistyö alkoi syksyllä 2021 aihesuunnittelulla (Kuva 1). Tammikuun 2022 aikana suunnitelma tarkennetaan kehittämissuunnitelmaksi. Keväällä 2022 kehittämistyö varsinaisesti alkoi. Työryhmä koottiin yhteistyössä päiväkotien johtajien kanssa.

Tein työryhmän tarkoituksesta ja tapaamisista lyhyen esittelyn, jonka lähetin sähköpostitse päiväkotien johtajille. He välittivät tiedon työntekijöilleen ja työntekijät ilmoittivat minulle sähköpostilla osallistumisestaan työryhmään. Työryhmä kokoontui yhteensä viisi kertaa. Maalis-toukokuussa 2022 työryhmä kokoontui kolme kertaa. Kesän ja alkusyksyn 2022 aikana opetusmateriaalisalkku koottiin, jonka jälkeen työryhmä kokoontui vielä kaksi kertaa arvioimaan materiaalia ja prosessia. Tammikuussa 2023 materiaali valmistui käyttöä varten.

Kuva 1 Prosessikaavio

Opinnäytetyöprosessin alussa kulttuurikasvatussuunnitelma oli valmisteilla ja sen jalkauttamisprosessi kentälle alkoi työryhmän tapaamisista (kuva 1.) Varhaiskasvatuksen työntekijät osallistetaan jalkauttamisen prosessiin perustamalla työryhmä, jonka Toikko ja Rantanenkin teoksessaan mainitsevat hyvän kehittämistyön menetelmäksi. Kehittäminen on sosiaalinen prosessi ja siinä pyritään dialogiin, jonka tarkoituksena on pohtia, tutkia ja ihmetellä asioita yhdessä toisten kanssa (2009, s. 90). Jäsenet ovat ainakin projektin ajan ”kulttuurivastaavia” omassa yksikössään. Työryhmän tavoitteena oli pohtia varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen tämänhetkistä tilannetta sekä ideoida, miten sitä tulevaisuudessa voisi kehittää. Työryhmät toteutettiin etäkokouksina esimerkiksi Microsoft Teams -sovelluksen avulla. Kokoukset järjestettiin päivä-

kotien lepoetken aikaan noin klo 12–14 välillä, jolloin työpäivän sisälle on päiväkodissa kätevin järjestää kokouksia, kun suurin osa lapsista ovat päivälevolla. Näin saadaan myös työntekijöille madallettua kynnyistä osallistua, koska tapaamiset ovat työpäivän aikana. Työryhmän tapaamisten välillä jaoin sähköpostitse esillä olleen diasarjan, johon kirjattiin työryhmän ajatukset. Sähköisten välineiden hyödyntämisessä on aikataulujen yhteensovittamisen lisäksi huomioitu koronarajoitusten mahdollinen jatkuminen.

Työryhmän ensimmäinen kerta oli kulttuurikasvatus teeman esittely. Säkylän kulttuurikasvatussuunnitelman ensimmäinen versio esiteltiin ja siitä keskusteltiin. Ideointiprosessin alkuun saamiseksi materiaalin tuottamisen lähtökohdat käytiin läpi ja esiteltiin valmiita materiaaleja. Toisella kerralla työryhmä teki varsinaisen ideoinnin: mitä Säkylän kunnan varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen materiaalisalkku voisi olla.

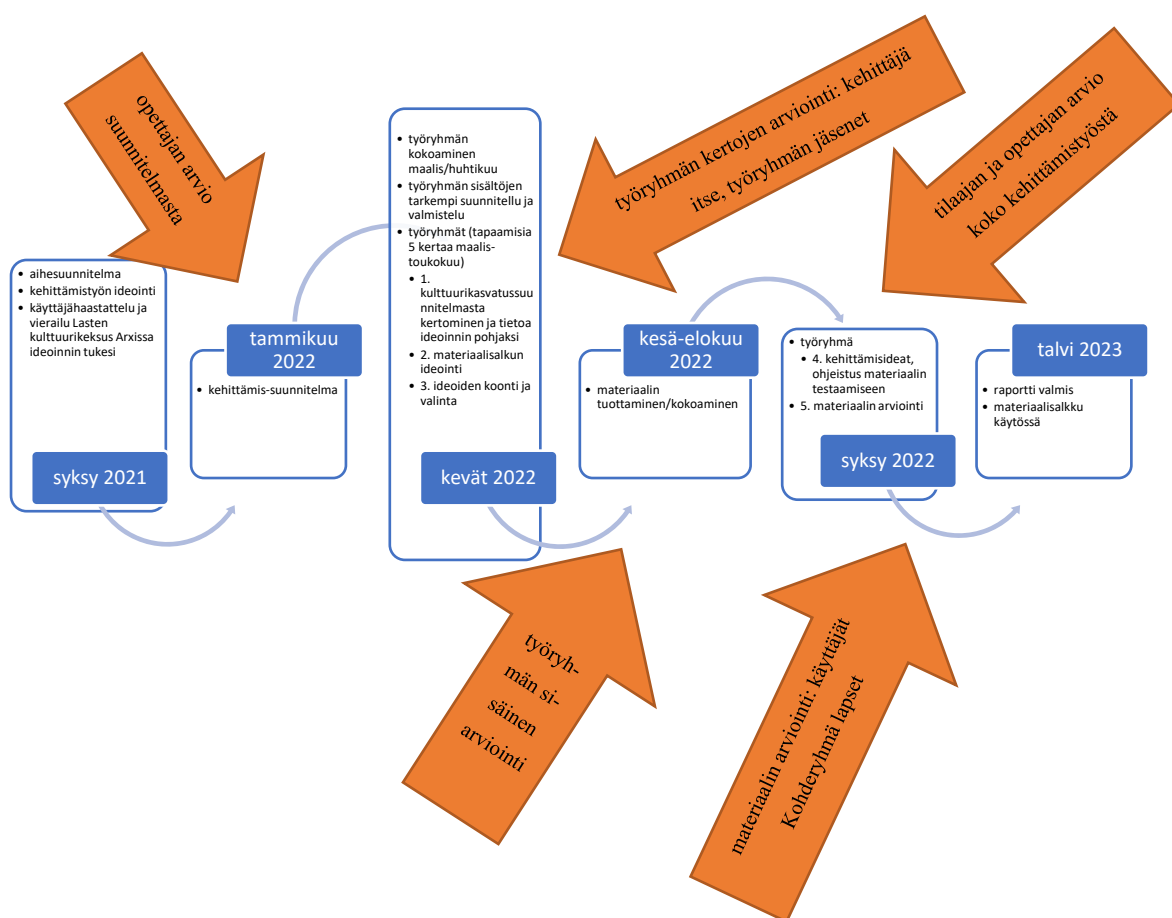
Kolmas kerta oli varattu ideoinnin koontiin ja valintaan, mitä kevään/kesän aikana työstetään. Suunnitelmana oli, että elokuussa 2022 uuden toimintakauden alussa materiaalit on koottu ja työryhmä kokoontuu käymään se läpi ja saa ohjeistuksen materiaalin ensimmäisille käyttökertoille. Suunnitelma ei toteutunut aiotulla tavalla. Työryhmän tapaamisten sisältö ja toteutuminen on kuvattu rämän raportin luvussa 8. Opetusmateriaalin tuottamisessa asiakaspalaute kysytään lapsilta, joille materiaali on suunnattu. Viidennen ja samalla viimeisen työryhmän kokoontumisen tarkoituksena on käydä läpi kokemuksia materiaalin käytöstä ja tehdään jatkosuunnitelma mahdollisten muutosten tekemiseksi.

7.2 Arviointisuunnitelma

Arviointi on lisättyä oransseihin nuoliin prosessikaavioon kuvassa 2. Prosessin aikana toimintaa arvioidaan jatkuvan arvioinnin menetelmällä. Toimintaa toteutetaan ja muutetaan tarpeen mukaan. Opinnäytetyötä ohjaavan opettajan arviointi kehittämistyön alussa antaa luvan kehittämistoiminnan aloittamiselle. Kehittämistyö tehdään ohjaavan opettajan ohjauksessa. Työryhmän toiminnan aikana työryhmän vetäjänä arvioin toteutusta ja muutan toimintaa tarpeen mukaan. Työryhmän jäsenet saavat olla mukana arvioinnissa. Palautteen kysymisen kautta toimintaan tehdään tarvittaessa

muutoksia ja työryhmän jäsenet saavat olla vaikuttamassa työryhmän toiminnan sisältöön. Kehittämistyöntekijä esittelee materiaalin myös päiväkotien johtajille ja kulttuuritoimelle, jotta he tietävät mitä kentällä tehdään ja voivat vaikuttaa materiaalin sisältöön. Materiaalin koekäytössä saatu arviointi on merkittävä. Erityisesti materiaalin kohderyhmältä, lapsilta saatu palaute; mitä he tykkäävät materiaalista ja sen tehtävistä ja mitä he kokivat siitä saaneensa. Myös materiaalia käyttäneiltä ohjaajilta saatu palaute auttaa muokkaamaan ja arvioimaan sitä. Projektin lopussa yhteistyökumppaneiden ja opettajan arvio koko kehittämisprojektista antaa kehittäjälle palautetta.

Kuva 2 Prosessin arviointi

8 TYÖRYHMÄN TAPAAMISET

Työryhmien tapaamiset suunnittelin kokoamalla PowerPoint dioille käytävät asiat. PowerPoint toimi myös muistiinpanovälineenä, johon kirjasin keskustelussa esille tulleet asiat. Tämä oli toimiva tapa Teams-kokouksissa näytön jakamisen avulla, jolloin työryhmäläiset näkivät, mitä asioita kirjaan ylös. Työryhmien alkuun mietin virittävän tehtävän, jonka tarkoituksena oli herätellä osallistujat aiheeseen ja keventää tunnelmaa. Kehittämiseen virittäytymisessä on huomioitava, että luovuus tarvitsee ympärilleen eräänlaisen vapauden (Sydänmaalakka, 2009, s. 14.) Jokainen sai sanoa omia ajatuksiaan, toimin myös puheenvuorojen jakajana. On erittäin tärkeää, että ryhmän jäsenet kokevat itsensä ja toiset ryhmän jäsenet aidon tasa-arvon ajattelukumppaneina (Heinonen ym., 2012, s. 29). Työryhmän toimintaa kuvaa luova ideointi.

8.1 Ensimmäinen tapaaminen

Työryhmän ensimmäiseen tapaamiseen osallistui neljä jäsentä etäyhteyksien kautta. Pidin tapaamisen työpaikallani. Aloitimme tapaamisen aiheeseen virittävällä tehtävällä ”Mitä kulttuuri merkitsee minulle?”. Kirjasin ajatuksia ylös valmistelemaani PowerPoint esityspohjaan. Virittävä tehtävä toimi mielestäni hyvin ”jäänrikkojana”. Ensimmäisen tapaamisen tavoitteena oli kertoa kulttuurikasvatuksen taustoja ja työryhmän toiminnasta. Miksi kulttuurikasvatussuunnitelma tehdään ja mitä lakiin, säädöksiin ja sopimukseen liittyviä asioita taustalla on. Esittelin lyhyesti siinä vaiheessa olevan version Säskylän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelmasta. Pdf-tiedostosta olin poiminut kohdat, joihin pysähdyttiin tarkemmin. Ideoinnin ja luovuuden herättelyksi esittelin olemassa olevia kulttuurikasvatussuunnitelmia sekä opetusmateriaaleja sekä esimerkkejä siitä, miten ikäryhmittäin eri taiteen osa-alueita on suunnitelmissa jaettu. Taiteen perusopetuksen ja kulttuurikasvatussuunnitelmien jako taiteen eri osa-alueisiin oli esillä huomiona siitä, miten laajasta aiheesta on kyse. Lastenkulttuurin laatu-kriteerit on hyvä huomioida materiaalia suunnitellessa ja valmistellessa. Varhaiskasvatuksessa työtä ohjaavat varhaiskasvatuksen perusteet, joissa kulttuurikasvatus on myös huomioitu. Lopussa sovimme kevään seuraavien tapaamisten ajankohdat. Tapaamisen aikana tuli hyviä tarkentavia kysymyksiä projektista ja sen sisällöistä. Keskusteluissa tuli esille tarve yhteiselle keskustelulle ja tarpeille eri toimipisteissä.

8.2 Toinen tapaaminen

Työryhmän toisen tapaamisen tavoitteena oli unelmoida ja ideoida mitä kulttuurikasvatuksen varhaiskasvatuksen osuus sisältää. Läsnä oli neljä jäsentä. Virittävänä tehtävänä luin lyhyen kirjan Nasun taidenäyttely. Kirja oli esimerkkinä siitä, mitä taide voi lasten kanssa olla.

Työryhmän tapaamiseen valmistelemani diasarja oli esillä versiona, johon kaikki voivat samaan aikaan kirjata. Menetelmänä käytimme virtuaalista ideariihettä (Innokylä, 2022). Tällä kertaa työryhmä esitti toiveen, että minä toimin kirjurina. Olin suunnitellut, että käytämme n.15 minuuttia yhteen aihealueeseen. Keskustelu oli rönsyilevää ja vilkasta, joten kirjurina piti olla skarppina, että kaikki ideat tuli kirjattua. Ideoinnin johtajana toimin myös aikatauluttajana ja ohjasin keskustelua seuraavaan aiheeseen ajan kuluessa. Unelmia tuli 3 diallista. Opetusmateriaalin sisällön ideoita tuli kaksi diallista. Aihe herätti paljon keskustelua ja kävimme lyhyesti läpi taiteen eri osa-alueita mitä ne Säkylässä voisivat tarkoittaa. Mitä Säkylän varhaiskasvatuksessa tällä hetkellä kulttuurikasvatuksellisesti tehdään -osiota ei käyty yhdessä läpi, mutta keskustelussa tuli ilmi asioita, jotka keskustelun aikana kirjasin siihen osioon.

8.3 Kolmas tapaaminen

Kolmatta tapaamista varten kokosin ideat aihealueiksi. Luokittelin ideat otsikoiden alle Word-tiedostoon. Teemaan ”yhdessä olemme enemmän, tasapuolisuus” kokosin ajatukset siitä, miten koko kunnan varhaiskasvatuskentällä toivotaan yhteisiä asioita. Tiedottaminen osioon tuli asioita ylipäätään kunnan kulttuuripalveluista tiedottamiseen niin kuntalaisille kuin varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Opetusmateriaalin aihepiirissä paikalliskulttuuriin, musiikkiin, sanataiteeseen ja kuvataiteeseen liittyvät aiheet olivat paljon esillä. Aihepiiriin liittyvien asioiden lisäksi työryhmän keskusteluissa tuli useita opetusmateriaalissa huomioitavia asioita. Opetusmateriaalin ideat kokosin aihealueittain listaksi, näitä ideoita tuli 12 kpl. Millaista kulttuurikasvatusta tällä hetkellä tehdään osioon tuli seuraavat osa-alueet: paikalliskulttuuri, luonto, kirjallisuus/sanataide/teatteri, kuvataide, näyttelyt ja vuosittain toistuvat tapahtumat.

Kolmas tapaaminen pidettiin työryhmän toiveesta hybridimallina, eli osallistua pystyi tulemalla paikanpäälle tai etäyhteyden välityksellä. Paikaksi valikoitui kunnantalon kokoushuone, jotta siihen olisi helppo tulla. Se sijaitsee keskellä kylää ja on siis kaikille samanmoisen matkan päässä. Lisäksi tila on väljä, joten pystyimme asettumaan turvaväleihin. Kokoushuoneessa oli käytössä iso näyttö sekä kokouskaiutin, jonka avulla etäyhteyksien päässä olevat kuulivat tilassa keskustelun. Tähän tapaamiseen olin kutsunut mukaan kulttuurikasvatussuunnitelmasta vastaavan kunnan työntekijän, jotta hän kuulee mitä on tehty ja työn ohjauksellinen näkökulma toteutuu. Työryhmän tapaamisen aloitus viivästyi, koska paikan päälle tuli kaksi osallistujaa ja yksi etäyhteydellä. Odottelimme hieman muita. Vähän ajan kuluttua puhelimeni soi ja yksi jäsenistä soitteli, ettei pääse paikan päälle. Hän oli yrittänyt etäyhteyden kautta osallistua, mutta ei ollut saanut sitä toimimaan. Lopulta hän kokeili kännykkänsä kautta ja pääsi liittymään näin kokoukseen. Tästä opimme sen, että näitä poikkeustilanteita varten välitä puhelinnumerosi työryhmän jäsenille. Aikataulun viivästymisen takia kokeilin soittaa virittäytymistehtäväksi valittua keväistä laulua, mutta teknisten vaikeuksien takia ja aikataulun venymisen vuoksi päätin, etten käytä aikaa vian etsimiseen. Kävimme siis suoraan asiaan eli käymään läpi edellisen tapaamisen tuloksia. Lisäksi olin huomannut, että työryhmän jäsenet olivat asiasta niin innostuneita sekä asiantuntijoita, että en ole varma olisiko virittäviä tehtäviä edes kaivattu.

Opetusmateriaalin sisällön valitsemiseksi käytimme 3+-menetelmää, jossa jokaisella osallistujalla on käytössä 1–3 ääntä yhtä aihetta kohti. Näin toimimalla ideoita ei luokitella ”hyvät ja huonot” ideat tyylisesti, vaan jokaista ideaa arvioidaan. Lisäksi äänien määrällä saadaan monipuolistettua äänimääriä pienemmälläkin osallistujaporukalla. Äänestämisvaihe sujui vetäjän näkökulmasta hyvin. Vuorotellen annoimme ääniä ja aika moni alkoi perustella spontaanisti valintojaan. Olin itse hieman häkeltynyt, miten helposti lopulta aihealue valikoitui. Paikalliskulttuuriin liittyvä opetusmateriaali sai selkeästi eniten ääniä. En ollut aivan valmistautunut lopetukseen ja valintaan. Entä jos olisikin ollut kaksi tai kolme aihetta, jotka olisivat saaneet saman verran ääniä. Sitten varmaan olisimme äänestäneet niistä samaa menetelmää käyttäen. Lopuksi kävin läpi mitä kesällä tulen tekemään ja mitä työryhmä tulee tekemään syksyllä uuden toimintakauden alettua.

Ajankäytöllisesti hybridikokouksen järjestäminen vei enemmän aikaa: tilan varaaminen soittamalla kunnanvirastolle ja tekniseltä puolelta kaiuttimen varaaminen sekä valmisteluihin piti varata enemmän aikaa, jotta sain rauhassa tarvittavat laitteet toimintavalmiiksi. Kesken työpäivän tapaamiseen päiväkodin ulkopuolelle lähteminen vaati erikoisjärjestelyjä. Etäkokouksen pystyy pitämään työpaikalla kesken päivän helpommin koska paikasta toiseen siirtymiseen ei mene aikaa. Olin myös varannut kokouspöydälle teemaan virittämiseksi taidekortteja, joita päiväkodeista löytyy. Näitä katsoimme hieman ennen kokouksen alkua.

8.4 Neljäs tapaaminen

Projektin aikana materiaalien tuottamisen haasteeksi muodostui kesälomakausi, jolloin moni yhteistyökumppani oli lomilla. Näin ollen iso osa materiaalien tuottamisesta toteutui vasta elokuussa 2022. Syyskuuhun mennessä olin koonnut ensimmäisen version materiaalisalkusta, jonka esittelin työryhmälle. Tässä vaiheessa näkyi työryhmän toiminnan hiipuminen: tilaisuuteen osallistui vain kaksi jäsentä. Yksi yritti Teamsin kautta, mutta teknisten ongelmien takia se ei onnistunut. Huomasin myös omien tietoteknisten taitojen loppuvan, en osaa käyttää Teamsia kovin hyvin.

Neljännän tapaamisen virittävänä tehtävänä oli ”Mikä tulee ensimmäisenä mieleen Säskylän paikalliskulttuurista?”. Tämän tarkoituksena oli kerätä varmistusta siihen, että olen ollut oikeilla jäljillä materiaalin keräämisessä. Materiaalia kootessa huomasin, miten olisin kaivannut työryhmän tukea siihen, mitä materiaalin tulisi sisältää. Työryhmän ajatuksissa tulivat esille maamerkit ja asiat, joista Säskylä tunnettu: maatalous, varuskunta ja luonto. Paikallinen yhdistystoiminta on kulttuuria tukevaa. Esittelin työryhmälle tuotekehityksen prosessia, jota mukaillen materiaalin olen tuottanut. Ideoinnin ja suunnittelun tein yhdessä työryhmän kanssa, jonka jälkeen alkoi materiaalin toteutus. Ensimmäistä versiota testataan, jonka kokemuksen mukaan tehdään tarvittavia muokkauksia. Sen jälkeen tuote on valmis. Neljännessä tapaamisessa käytiin syksyn aikataulu läpi.

Materiaalin esittely vei ison osan tapaamisesta. Se herätti hyvää keskustelua. Arvioimme opetusmateriaalia SWOT analyysin avulla (Taulukko 1). Vahvuuksiksi

konkreettiset materiaalit sekä lapsia houkuttelevat esineet esim. onget. Heikkouksia ja kehittämideoita olivat ompelutehtävä käsityötehtäväksi, korut enemmän esille sekä enemmän alueen reittejä. Lisäksi pohdintaa herätti se, että kunta on kuntaliitoksen myötä kahden kunnan yhdistelmä ja työryhmän mielestä materiaalissa voisi olla enemmän Köyliön puolelta asioita. Ohjeistukseen tulisi lisätä käyttömahdollisuuksia eri ikäryhmien kanssa. Lapsilähtöisyys herättää mielenkiintoa ja aihe voi rönnsyillä ryhmän kanssa. Uhkiksi koettiin miten rahoitus, materiaalin jatkuvuus ja päivittäminen toteutuvat. Olin valmistellut Forms -kyselylomakkeen materiaalin testauksesta tuloksien keruuta varten sekä ylipäätään palautetta työryhmän toiminnasta. Esittelin tämän työryhmälle. Työryhmään osallistuneet eivät ole enää työelämässä, joten materiaalin testauksesta sopiminen jäi työryhmän jälkeen sovittavaksi. Myös viimeinen työryhmän tapaaminen sovitaan vasta, kunhan materiaali on testattu. Neljännellä tapaamisella kaksi työryhmään kuuluvaa pohtivat, josko he tekisivät Kalevala-aiheisen materiaalisalkun, josta he olivat aikanaan työelämässä ollessaan tehneet laajoja projekteja lasten kanssa.

Taulukko 1 Materiaalin analysointi SWOT-analyysin avulla

S Vahvuudet	W Heikkoudet
Onget Kuvakortit Valokuvat monipuolisia	Ompelutehtävä-käsityötehtävä Säkylän ja Köyliön korut esille Huovintie keskiaikainen reitti Pohjoiseen Köyliön kohteita
O Mahdollisuudet	T Uhat
Eri ikäryhmien kanssa, jopa vanhustyöhön Lapsilähtöisyys ohjeistukseen Herättää mielenkiintoa ja aihe voi rönnsyillä ryhmän kanssa.	Rahoitus Jatkuvuus ja päivittäminen

8.5 Viides ja viimeinen tapaaminen

Viimeinen tapaaminen oli vasta 17.11.2022. Materiaalin testaus viivästyi ja tästä syystä aikataulu venyi. Lisäksi tässä kohtaa huomaisin, miten työn ohessa opiskelu

viivästytti aikataulua, koska työpäivän jälkeen ei aina ole energiaa opiskelun vaatimaan ajattelutyöhön. Materiaalin testaamista varten en saanutkaan työryhmältä innostunutta jäsentä, joten minun piti etsiä uusi. Onneksi päiväkotimme johtajan kautta löytyi innostunut porukka, joka materiaalia testasi. Tästä kommentit sain vasta myöhemmin. Forms -kyselyyn en saanut yhtään vastausta, eikä se ollut toimiva menetelmä tässä kohtaa. Päätin palata kysymyksiin viimeisessä työryhmän tapaamisessa.

Viimeiseen tapaamiseen osallistui vain yksi työryhmän jäsen. Virittävänä tehtävä mietimme hänen kanssaan kulttuuritekoja, joita voisi toteuttaa seuraavan vuoden aikana. Virittävän tehtävän jälkeen esittelin tekijän itsearvioinnin projektista SWOT analyysin keinoin (Taulukko 2). Tämän jälkeen kerroin omista kokemuksista materiaalin testaamisesta. Yhdessä työryhmän jäsenen kanssa arvioimme tuotettua materiaali lastenkulttuurin laatukriteerien avulla (Venäläinen ym., 2022, s. 12–18). Kun tarkistin kriteerejä, ne olivatkin hieman muuttuneet työryhmän ensimmäisen tapaamisen jälkeen. Lastenkulttuurin laatukriteerit oli uudistettu 2022 marraskuussa. Uudet kriteerit ovat lapsilähtöisyys, ammatillisuus, yhdenvertaisuus ja kestävä kehitys. Käytimme työryhmän alussa 2013 vuoden laatukriteereitä, joten päätin, että käytämme niitä myös viimeisessä tapaamisessa. Vuoden 2013 kriteerit olivat lapsilähtöisyys, ammattimaisuus, saavutettavuus, kokemuksellisuus ja yhteistyö.

Ammattimaisuus lastenkulttuurissa näkyy tarkoituksenmukaisesti ja asiakaslähtöisesti suunniteltuna ja toteutettuna kokonaisuutena. Lapsilähtöisessä toiminnassa lapsia osallistetaan ja kuullaan toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa ikätasonsa mukaan ja monin aistein kokien. Tähän kohtaan näkisin sisältyvä myös 2013 vuonna olleen kokemuksellisuuden. Yhdenvertaisuuteen kuuluu saavutettavuus lapsen moninaisista tarpeista tai sosioekonomisesta asemasta huolimatta. Kestävän kehityksen kriteeri on, jotta nykyisille ja tuleville sukupolville turvataan hyvät elämisen mahdollisuudet myös tulevaisuudessa. Kulttuurituottamisessa huomioidaan esimerkiksi ekologiset valinnat ja kulttuurinen kestävyys. (Venäläinen ym., 2022, s. 12–18).

Lastenkulttuurin laatukriteerien avulla arvioimme materiaalista seuraavaa: Lapsilähtöisyys materiaalissa näkyy pelattavuutena ja se sisältää paljon tutkittavaa materiaalia. Sitä ovat myös keskustelut lasten kanssa kiinnostavista materiaalin osista. Lapsiryh-

män innostuksen mukaan aiheita voi tutkia lisää. Sisältöalueita ja tehtäviä voidaan soveltaa lapsiryhmän mukaan. Aikuisen vastuulla on materiaalin oikea ja tarkoituksenmukainen käyttö. Toiminnassa lapsi saa olla lapsi. Ammattimaisuus materiaalissa toteutuu, kun sen tekijät ovat varhaiskasvatuksen ammattilaisia, joilla on kokemusta eri vuosikymmeniltä. Lisäksi harkittu tiedottaminen selventää asiaa ja jalkauttaa materiaalin kentälle. Saavutettavuuden näkökulmasta kirjasto lainauspaikkana on sijainniltaan hyvä keskellä kylää. Kokemuksellisuuteen kehittämisideana tuli esimerkiksi roolivaatteita esimerkiksi viitta tai hunttu, joita lapset voisivat pukea ylleen. Salkun kaikki materiaalit ovat sellaisia, joihin saa koskea. Yhteistyö toteutuu päiväkodissa lapsiryhmissä, pienissä ryhmissä, joissa materiaalia yhdessä käytetään.

Näiden lisäksi pohdin vielä itse työryhmän jälkeen kestävän kehityksen kriteeriä materiaalisalkkuni näkökulmasta. Kaikki materiaalit on saatu lahjoituksena. Tämä on ekologinen valinta käyttää jo olemassa olevaa, eikä hankkia uutta. Materiaalin kokoomisessa on hyödynnetty paikallisia tahoja. Materiaalit on koitettu tehdä käyttöä kestäviksi, eivätkä ole kertakäyttöisiä. Laminointikalvo on muovia, mutta tekee valokuvasta kestävän ja myös pyyhittävän. Materiaalissa on hyödynnetty luonnonmateriaaleja, esimerkiksi onget ja puuvillalanka sammakossa. Kaikkea ei ole tulostettu paperille, vaan kannustetaan käyttäjiä hyödyntämään sähköisiä materiaaleja ja tiedonhakua.

Projektini aikana Säkyän kunnan kulttuurikasvatussuunnitelma valmistui. Kävimme työryhmässä vielä läpi mitä varhaiskasvatuksen osuudessa nyt siellä on. Siihen jo tuli muutamia kohtia mieleen, jotka siihen tulisi lisätä. Pohdimme lopuksi mitä varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatukseen tulisi seuraavaksi lisätä.

8.6 Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittäminen selvitys

Työryhmän tapaamisten myötä opinnäytetyössä syntyi tuotoksena myös Varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittäminen selvitys. Siihen olen koonnut työryhmän ajatuksia, mitä tällä hetkellä tehdään ja miten tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatusta voisi kehittää. (LIITE 2) Selvityksen jaoin sähköisesti varhaiskasvatuspäällikölle, päiväkotien johtajille sekä kirjasto- ja kulttuuripäällikölle ja sivistysjohtajalle.

Ensimmäisenä selvityksessä on tasapuolisuuteen, tiedottamiseen ja muita huomioitava asioita. Työryhmän ideoinnissa tuli vahvasti esille tasapuolisuus ja yhteisöllisyys. Kunnassa toimii päiväkotia ja perhepäivähoitajia eri puolilla kuntaa ja lisäksi eri alueille on erilaisia toimintatavat. Tiedottamiseen liittyen keskustelussa heräsi ajatuksia niin kunnan kulttuuritapahtumien tiedottamisesta kuin varhaiskasvatustyksiköiden välisestä tiedotuksesta. Muita huomioitavia asioita oli, että jokainen ikäryhmä ja lapsi erilaisin tarpein huomioitaisi tasapuolisesti. Vinkkejä ja ideoita toimintaan kaivataan.

Selvityksen toisena aiheena on, miten tällä hetkellä kulttuurikasvatusta varhaiskasvatuksessa tehdään. Jaottelin aiheet seuraaviin teemoihin: paikalliskulttuuri, luonto, kirjallisuus, sanataide ja teatteri; kuvataide, näyttelyt ja vuosittain toistuvat juhlat ja teemat. Tässä näkyy, miten paljon kulttuuria varhaiskasvatuksessa on ja miten jokaisessa varhaiskasvatustyksikössä on omat erityispiirteensä henkilöstöstä ja yksikön maantieteellisestä sijainnistakin johtuen.

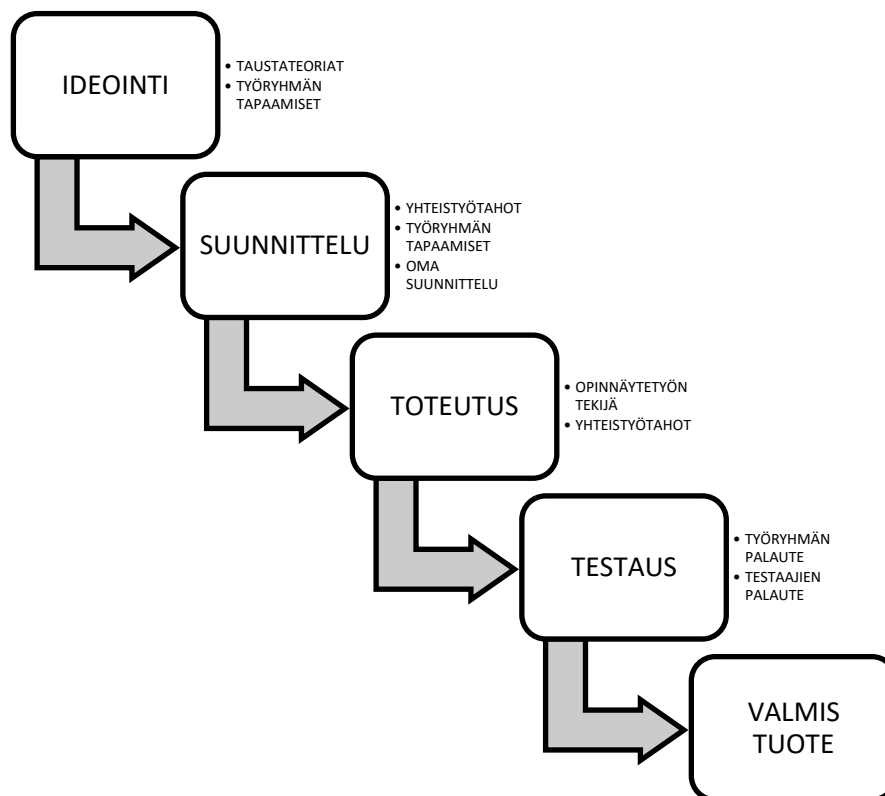
Tulevaisuuden kehitysideat kokosin mitä varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatukseen toivotaan lisää. Ideat olen koonnut numerojärjestykseen sen mukaan, kuinka paljon ne saivat työryhmältä ääniä 3+-menetelmällä äänestäessä. Paikalliskulttuurisalkku, jonka toteutin osana opinnäytetyötäni, sai selkeästi eniten ääniä (12 kpl). Seuraavat kolme saivat yhtä paljon, 9 ääntä. Sanataide, esimerkiksi pajatoimintaa, johon osallistua. Tähän voisi yhdistää kädentaitoja, sirkusta, teatteria tmv. Erilaisten esineiden ja rooli-vaatteiden avulla voidaan tehdä sanataidetta ja tarinoita, johon voidaan yhdistää TVT-taitoja eli video- ja valokuvausta. Klassisen musiikin äänipaja tai projekti yhteen teokseen liittyen sai myös 9 ääntä.

Muita esilletulleita kehittämisideoita olivat: yhteistyön kehittäminen esimerkiksi yhteinen kiertävä taidenäyttely; yhteistyötä paikallisen tanssitunteja tarjoavan yrityksen kanssa; sopia yhteisiä teemaviikkoja kulttuurin vuosikelloksi. Materiaalihankintojakin listalla on esimerkiksi soitinhankintoja, taidekortteja ja mattoja. Arjen kulttuurikasvatuvinkit sekä tietoutta eri juhlapyhistä olisivat arjessa käytössä. Nämä olisivat hyödyksi myös maailmantilanteen tuomien muutoksen myötä eri kulttuurista tulleiden lasten opetuksessa.

9 OPETUSMATERIAALIN TUOTTAMINEN

9.1 Tuotesuunnittelun prosessimaisuus opetusmateriaalin tuottamisessa

Tuotesuunnittelu (kuva 3) lähtee liikkeelle ideoinnista, joka tässä projektissa tapahtui työryhmän kanssa sekä tekijä teoriaan perehtymisen kautta. Kokonaisuuden suunnittelussa oli mukana eri yhteistyötahoja. Keskustelut paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa auttoivat hahmottelemaan opetusmateriaalin kokonaisuutta. Toteutusvaiheessa opinnäytetyön tekijä kokosi ja valmisti opetusmateriaalin osat. Työryhmän sekä testauksen kautta opetusmateriaalia arvioitiin ja muokattiin. Tämän jälkeen koossa oli valmis tuote: opetusmateriaalisalkku Säskylän paikalliskulttuurista.

Kuva 3 Opetusmateriaalin tuottaminen tuotesuunnittelun prosessia mukaillen

9.2 Opetusmateriaalin kokoaminen

Opetusmateriaalin ideoinnin lähtökohtana oli koota Säskylän paikalliskulttuuriin liittyvää materiaalia, jota varhaiskasvattajat voivat ryhmälleen parhaaksi näkemällään ta-

valla hyödyntää tutustuessaan lasten kanssa kotiseutuun (LIITE 1). Paikkakunnan historiasta, nykyhetkestä ja luonnosta löytyy monenmoisia tarinoita. Olen koittanut koota materiaalia siitä näkökulmasta, mitä lapset havainnoivat ja huomaavat ympäristöstään. Materiaalin tarkoituksena on herätellä lapset havainnoimaan ympäristöään ja ehkä huomaamaan tuttuja paikkoja, joita näkee esimerkiksi matkalla päiväkotiin tai kauppareissulla.

Opetusmateriaalin kokoaminen alkoi hahmottelemalla Säkylän paikalliskulttuurin kohteita. Opetusmateriaali lähtökohtana oli Säkylä 150 vuotta -materiaali, jonka sain käyttööni osaksi opetusmateriaalia. Nämä merkitsin erikseen Säkylä 150 vuotta -logolla. Säkylän kunnan Facebook -tilillä on käytetty virkattua sammakkoa markkinoinnissa. Kysyin kunnan liiketoiminnan johtajalta luvan tehdä sammakosta pienemmän version materiaalisalkkuun. Sain paikallisesta lankakaupasta lahjoituksena langat sammakkoon. Sammakon virkkaaminen oli melko helppoa netistä löytyneen ohjeen mukaan. Sammakolle neulottiin ja virkattiin myös muutamia asusteita. Tässä minulla oli apuna Säkylän pääkirjastolla kokoontuvan Köyliön nuorten marttojen järjestämän neuleillan kävijöitä. Säkylä aiheiset värityskuvat tein itse. Säkylässä on kunnantalon vieressä <3 SÄKYLÄ -valokyltti, josta tein 2 puoleisen version. Kansallispuvuista piirsin värityskuvat valokuvaa hyödyntäen. Samoin Säkylän viisi tunnusmerkkiä ”viisi ässää” piirsin valokuvia hyödyntäen. Tunnusmerkit ovat sotilas, siika, sokeri, sinisiipi ja siipikarja (kuva 4). Lalli ja Kerttu ovat Köyliön tunnusmerkkejä, joista tein värityskuvan. Piispa Henrikin surma Köyliö järven jäällä on kansanperinteeseen kuuluva tarina, jonka mukaan talonpoika Lalli tappoi piispan. Kesän aikana piirsin kuvakortteja aarteensintään, arvontaan, muistipeliä tmv. käyttöön sopivaksi. Kuvakortteihin valitsin Säkylän tunnusmerkit sekä Säkylän kirjaimet yksittäisinä. Esiteltäessäni materiaalin työryhmälle, he esittivät toiveen lisätä Köyliöön liittyvää materiaalia. Joten tein yksittäiset kirjaimet myös Köyliöstä sekä lisää Köyliön symboleita kuvakortteihin. Pyhäjärven kalat ongintapelin toteutin leikkaamalla ja laminoimalla Pyhäjärven kalat esitteestä kalojen kuvat. Valmistin materiaaliin 3 onkea, joissa on magneetti. Lisäksi materiaalissa on pussillinen klemmareita, joita voi kiinnittää kuvakortteihin onginta peliä varten. Säkylän ja Köyliön muinaishistorian huomioin kuvakortteja koruina.

Kuva 4 Kuvakorttien valmistusta

Opetusmateriaaliin sain usealta paikalliselta toimijalta ja yrittäjältä lahjoituksia. Paikallisesta kirjakaupasta sain lahjoituksena vihkon sekä kansioita materiaaliin. Vihko toimii vieraskirjana, johon materiaalia käyttävät voivat jättää muille käyttäjille terveisensä tai vinkkejä ja tehtäväideoita, miten materiaali on käytetty. Porin prikaatilta sain materiaaliksi komppania merkkejä sekä esitteitä, joissa esitellään varuskunnan ammatteja sekä asepalvelusta. Paikallisesta neulefirmasta sain lahjoituksena lorupussin, jota voidaan käyttää arvontaan pienryhmien jakautumiseen tai muuhun vastaavaan. Paikalliselta taidevalimolta sain palan pronssia, joka toimii esimerkkinä pronssisten julkisten veistosten tekemisestä. Pronssi palan lisäksi laitoin laatikkoon suurin piirtein samaan kokoiseen kiveen, jotta voidaan vertailla, kumpi on painavampaa. Sain Säkylän markkinointimateriaalia mukaan salkkuun, esimerkiksi hihamerkkejä, pysäköintimittarin, tarroja, kyniä ja Säkylä aiheisia postikortteja, joissa tehtävä esimerkkejä.

Materiaali sisältää myös kirjallisuutta. Keittokirjan, jossa on myös paikallisia perinneherkkuja, sain Säkylän kirjastosta. Säkylä- ja Köyliö-seuroilta sain lahjoituksena Säkylän murresanakirjan, sarjakuvateoksen nuorten elämästä Säkylässä ja Säkylä-seuran joululehden. Säkylän luonnonaarteet kirjan sain eräältä perhepäivähoitajalle. Sofia Vätti on ollut paikallinen nainen, jonka omaisuus on säilynyt erinomaisesti. Hänen

tarinastaan on tehty kirja ja hänen omaisuutensa on myös museoitu. Sofian tarinan teoksen sekä paperinuken sain sen tekijältä lahjoituksena. Alasatakunta on paikallislehti, jonka yhden numeron lisäsin materiaaliin. Lisäksi materiaaliin kuuluu kirjallisuusvinkkejä, joissa esimerkkejä Köyliön seuran laajasta julkaisuvalikoima

Merkittävä osa materiaalia on valokuvat. Paikalliselta valokuvaharrastajalta sain 22 kappaletta valokuvia Säskylän nähtävyyksistä julkisista veistoksista ja maamerkeistä. Lisäksi Säskylä- ja Köyliö-seuran valokuva-arkistoista sain vanhoja valokuvia tulostettavaksi osaksi materiaalia. Nämä ovat esimerkkejä laajasta internetissä saatavilla olevasta valokuva-arkistosta. Valitsin kuvat esimerkeiksi vanhasta ajasta lapsen näkökulmasta, esimerkiksi vanhoja laitteita ja kulkuneuvoja. Valokuvista tein luettelon, johon olen merkinnyt mitä kuvassa on. Ajatukseni oli tehdä valokuvista hieman tarkempi luettelo, jossa olisi esimerkiksi veistoksen tekijä, materiaali ja julkaisuvuosi. Aikataullisista syistä tämä jäi toteutumatta, koska se olisi vienyt liikaa aikaa. Totesin myös, että netistä löytyy niin hyvin lisätietoa, jota tarvittaessa voi sieltä hakea.

Haaveissani oli saada materiaaliin esimerkkejä maalaustaiteesta, jossa näkyy Säskylän maamerkkejä. Tämä ei onnistunut tekijänoikeudellisista ja budjettiin liittyvistä tekijöistä. Sattumalta sain materiaaliini paikallisen taiteilijan tekemän vanhan vuosikalenterin, jossa näkyy esimerkiksi paikallisia maisemia ja rakennuksia. Musiikin osuus materiaalissa on muutamien laulujen muodossa. Matka Säskylään -laulu oli osa Säskylä 150 vuotta -materiaalia. Pyhäjärven laulu on ollut aikanaan laulu, joka on laulettu lähes kaikissa paikallista tapahtumissa. Dodo sorsa -laulu edustaa uudempaa tuotantoa, lastenlaulua, jossa Köyliö ja lähiseutu mainitaan. Tein materiaaliin myös luettelon muutamista tehtävä esimerkeistä. Materiaalista toivottiin, ettei se ole liian valmista. Vaan jokainen voi hyödyntää sitä parhaaksi näkemällään tavalla ryhmänsä kanssa.

9.3 Kokemuksia materiaalin käytöstä

Kokeilin materiaalia itse omassa ryhmässäni kahden neljävuotiaan kanssa. Yhdessä avasimme salkun ja katsoimme salkun materiaalit läpi. Lopuksi pelasimme ongintaa Säskylän kirjaimilla. Lapset tutkivat materiaalia innokkaina. Erityisesti he innostuivat

Säkylä korttien sydämistä, taskulampusta ja heijastimista. Valokuvista lapset tunnistiivat paikkoja ja se herätti hyvää keskustelua. Lapsia mietitytti kenenköhän laukku mahtaa olla.

Sain myös palautetta sähköpostitse toisesta päiväkodista, jossa materiaali testattiin lapsiryhmän kanssa. Heidän mukaansa salkku oli ihana pläjäys Säkylää ja Köyliötä. Siitä sai uuttakin tietoa paikasta, jossa on töissä. Salkku voisi joka vuosi kiertää paikasta toiseen. Salkussa oli niin paljon tavaraa, ettei oikein tiennyt mihin tarttua. Tarkempia tietoja kaivattiin valokuvista, että osaisi kertoa, mikä mikäkin on. Salkun sisältö oli katsottu lasten kanssa läpi. Lapset olivat ihastellen katselleet erityisesti Säky Sammakkoa, kalastuspeliä ja värityskuvia. He olivat myös miettineet, kumpi on painavampi kivi vai pronssi. Salkku oli ollut kaksi kertaa ohjatulla tuokiolla mukana. Ensimmäisellä kerralla katsottiin valokuvia ja toisella pelattiin kalastuspeliä ja valittiin värityskuvia väritettäväksi. Valokuvista lapset olivat tunnistaneet paikkoja ja tiesivät mitä niissä oli. Värityskuvat olivat innostaneet ja oli kysytty lupaa värittää useampia. Säky Sammakko oli herättänyt kysymyksiä: Miksi se on täällä? Onko sammakoita paljon Säkylässä? Salkku innosti lapsia odottamaa, mitä sieltä seuraavaksi mahtaa tulla. Lapsilla oli riittänyt mielenkiintoa tutkia asiaa, kun siinä oli jotain tuttua, mutta silti jotain uutta ja jännää. (Ronkainen, 2022.)

9.4 Valmiin opetusmateriaalin esittely käyttäjille, lainauspaikkaan ja johtoryhmälle

Valmiin opetusmateriaalin esittelykierros alkoi Pedakahvilasta 1.12.2022. Kunnan varhaiskasvatuksen työntekijöille järjestetty Pedakahvila on pedagogisen toiminnan kehittämisen foorumi, joka kokoontuu noin kerran kuukaudessa. Pedakahvilaa järjestävän vasuagentin kanssa sovimme, että esittelen projektiani ja opetusmateriaalin, jotta sen jalkautuminen kentälle alkaa. Ajatuksena oli esitellä tuotettua materiaalia, jos joku innostuu sen kevätkaudelle ottamaan käyttöön. Tässäkin tapaamisessa käytin virittävää tehtävää, joka oli tällä kertaa kuunnelma Yle Arenasta. Valitsemani tarina Päiväkodin kevätretki oli esimerkki lasten osallisuudesta, mielikuvituksesta sekä miten kulttuuria tehdään yhdessä lasten kanssa ja miten ajatella ”laatikon ulkopuolelta”. Aluksi kerroin lyhyesti kulttuurikasvatussuunnitelmien taustoista ja miten kulttuuri näkyy

varhaiskasvatuksen perusteissa. Kerroin lyhyesti projektista ja työryhmän tapaamisista. Esittelin materiaalin, joka herätti mukavasti keskustelua ja innostuneen vastaanoton. Keskustelun lomassa heräsi ajatus koko vakan yhteinen taideprojekti keväälle. Lisäksi mietimme, jos Säkyä salkku tulisi kiertäväksi kaikissa yksiköissä sovittuina ajankohtina.

Opetusmateriaalin lainauspaikaksi valikoitui kirjasto, koska se sijaitsee keskellä kylää ja siellä henkilökunta voi lainaustoiminnasta huolehtia. Vein valmiin opetusmateriaalisalkun Säkyän pääkirjastolle 13.1.2023. Kunnassa tammikuun alussa aloittaneen kulttuuri- ja kirjastopäällikön kanssa sovimme tapaamisen, jossa on hänen lisäkseen kirjaston henkilökunta paikalla. Esittelin lyhyesti prosessia sekä salkun sisällön, jotta henkilökunta tietää millainen lainattava materiaali on. Keskustelimme lainaussysteemistä. Nyt alkuun salkun voi lainata kirjaston henkilökunnan paikalla ollessa. Lainaaika on neljä viikkoa. Lainaus merkitään erilliseen vihkoon. Sovimme myös, että kun kaikki varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen suunnatut materiaalisalkut ovat valmiit ja kirjastolla, niistä voidaan tehdä sähköinen varauslista henkilöstölle sähköpostiin. Keskustelun lomassa sovimme vielä, että tein salkkuun ohjeistussivun, jossa muistutetaan, että lainaaja huolehtii salkun kaikki materiaalit ja sitä käytetään yhdessä aikuisen kanssa.

Toimitin varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatus selvityksen johtoryhmälle ensi sähköpostitse. Sovimme myös johtoryhmän tapaamisen 15.2.2023, jossa esittelin selvitystä ja opinnäytetyöprosessia. Paikalla oli varhaiskasvatuspäällikkö, päiväkotien johtajat sekä hallintosihteeri. Harmillisesti sivistysjohtaja ei ollut tällä kertaa paikalla. Esittelin selvityksen heijastamalla sen isolle näytölle. Kertoessani prosessista huomasin, että esimerkiksi Power point-esitys olisi ollut kuuntelijalle helpompi seurata. Esittelin myös salkun sisällön lyhyesti. Päiväkotimme johtaja toi sen tapaamisen ajaksi ensimmäisestä lainauspaikasta. Esittelyn jälkeen keskustelimme hetken kulttuurikasvatussuunnitelman kehittämistä. Pohdimme voisiko esimerkiksi kirjaston näyttelytila olla joka vuosi helmikuun ajaksi varattu varhaiskasvatukselle. Tänä vuonna sinne pystytettiin erittäin nopealla aikataululla näyttely, johon lähes jokaisesta varhaiskasvatuksesta tuli tammikuun aikana tehtyjä talvisia askarteluja.

10 POHDINTA

10.1 Kulttuurikasvatuksen merkitys laajemmalti kasvatus- ja opetustyössä

Paikalliskulttuurin tutuksi tekemiselle on maailman tilanteen takia herätty ihan eri tavalla. Pieniin kuntiin on muuttanut perheidensä kanssa sotaa paenneita lapsia. Kulttuuri opetuksessa on ollut esillä useampaan otteeseen sanomalehti Karjalaisessa syksyllä 2022. Joensuussa on tekeillä oppimateriaalia, jonka avulla Joensuuta tehdään tutuksi. Kadonneen mitalin arvoitus koostuu kahdesta oppikirjasta ja videomateriaalista. (Yli-Ketola, 2022). Taiteen hyvinvointia parantavista vaikutuksista kertoo nepsy-valmentaja Saija Taulio. Hän käyttää taidelähtöisiä menetelmiä työssään nepsyoireisten lasten kanssa. Taide tuo lapsen ihan huomaamatta tähän hetkeen, vaikka olisi keskittymisvaikeuksia, Taulio kertoo. Lisäksi käsillä tehdessä pystyy noudattamaan pilkottuja ohjeita, samalla, kun hahmottaminen ja hieno- ja karkeamotoriset taidot kehittyvät. Taiteen avulla voidaan harjoitella monenlaisia taitoja. Erään Taulion ohjaaman ryhmän tavoitteena oli saada kiusaaminen loppumaan ja parantaa ryhmähenkeä. (Mustonen, 2022).

Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seuran julkaisussa on lähestytty kulttuurisen kestävyden teemaa kasvatuksen näkökulmasta. Julkaisun tarkoituksena on toimia kasvattajille apuna pohtiessaan, kuinka edistää kulttuurisesti kestävästä kehitystä arkityössä. Julkaisussa nostetaan esille kulttuuriperinnön, kulttuuri-identiteetin, historiatietoisuuden, kansanperinteen, taiteen luontosuhteen, ruokakulttuurin ja uskontoperinteen merkitys kasvulle ja kehitykselle. Kulttuurisesti kestävä kasvatuksen avulla turvataan oppijan kulttuuriset taidot, joita hän tarvitsee sekä paikallisyhteisönsä aktiivisena jäsenenä että monikulttuurisen maailman vastuullisena osana. Paikallisidentiteetin tukemisen avulla kasvatetaan yhteisöllisyyteen. Sukupolvien välinen kanssakäyminen lisää ymmärrystä menneitä sukupolvia ja historiaa kohtaan. Kulttuurisesti kestävä kehitys on laaja-alaista. Kriittinen ajattelu, aktiivinen tiedonhankinta sekä ajattelun taitojen kehittyminen ovat olennaisia taitoja digitaalisuuden yhä lisääntyvässä nykyajassa. Humanistinen ihmisyyteen perustuva elämäntutkimus on avaintekijöitä ihmiskunnan selviytymisessä tänä aikana, jota värittävät ilmasto- ja muut kansainväliset kriisit. (Toivanen & Laine, 2013, s. 98–117).

Inkeri Ruokonen (2020, s.7–8.) vahvistaa, että taide on toiminut kautta aikojen ihmiskunnan kulttuurisena muistina, viestinnän muotona, inhimillisen ilmaisun ja luovuuden muotona sekä ennen kaikkea nautinnon lähteenä. Ne yhdistävät mielen, kehon ja hengen. Taiteet ovat tunteiden ja itseilmaisun väline. Päiväkodeissa yleiset toimintamuodot yhdessä tanssiminen, musisoiminen, dramatisoiminen sekä yhteisesti jaetut lukukokemukset, kuvat ja käden taidon tuotteet ovat osallisuutta parhaimmillaan. Viime vuosina on esitetty useita tutkimuksia, joissa todetaan musiikki- ja taidekasvatuksella olevan positiivisia yhteyksiä lapsen yleisiin kouluvalmiuksiin, kuten keskittymiskykyyn, kielellisiin, fyysisiin, psyykkisiin ja sosiaalisiin valmiuksiin. Musiikilla on vielä erityiset piirteet kasvun tukemisessa: kielen oppimisen taidot, toisen huomioonottamisen kyvyt sekä ongelmanratkaisukyvyt kehittyvät. Lisäksi on tärkeää muistaa lapset oman kulttuurinsa ja taiteensa luojina.

Ruokosen mukaan taiteet tukevat lapsen kasvua kokonaisvaltaisesti. Taidekasvatuksella vahvistetaan laaja-alaisen osaamisen valmiuksia sekä oppimisen eri osa-alueita. Luovan ajattelun taidot kehittyvät käsillä tehden ja tuotteita suunnitellen. Varhaiskasvatuksessa käytetään paljon oppimisen välineen lastenkirjallisuutta ja draamaa, joiden avulla erityisesti kielelliset taidot kehittyvät. Varhaiskasvatuksen toimintoissa taidetta voidaan hyödyntää kokonaisvaltaisesti monissa arjenkin tilanteissa, esimerkiksi loruttelu pukemistilanteessa. Ruokonen muistuttaa, että lasten taidekasvatuksessa pienet hetketkin ovat merkityksellisiä ja tärkeitä. Varhaiskasvatuksella on iso merkitys lapsen kasvussa ja kehityksessä, niin on taidekasvatuksellakin, se on kulttuurisen kasvatuksen ja sivistyksen perusta. Lapsi tarvitsee kaikessa aikuisen esimerkkiä oppiakseen. (Ruokonen, 2020, s. 17-18)

Taiteella ja kulttuurilla on tutkitusti vaikutuksia ihmisen elämään. Taide ja kulttuuri tuottavat elämää rikastuttavia kokemuksia. Taiteella ja kulttuurilla on vaikutuksia yksilötasolla, yhteisötasolla sekä suuressa mittakaavassa yhteiskunnan tasolla. Taiteen ja kulttuurin tekeminen tai kulttuuritoimintaan osallistuminen ovat ensisijaisia hyötyjä. Kulttuurilla nähdään olevan vaikutusta myös sosiaaliseen hyvinvointiin, terveyteen ja oppimiseen. Sosiaalisen hyvinvoinnin vaikutuksia nähdään olevan esimerkiksi sosiaalisen osallistumisen lisäämisessä, syrjäytymisen ehkäisemisessä, kriittisen ajattelun tukemisessa sekä sosiaalisen ja kulttuurisen moninaisuuden alueilla. Vaikutukset tervey-

teen kattavat mm. terveyden edistämisen ja hoitamisen, kansanterveyden, koetun terveyden ja elämänlaadun sekä mielenterveyden ja mielen hyvinvoinnin. Vaikutuksina oppimiseen tuodaan esille esimerkiksi älyllisten kykyjen sekä monien oleellisten taitojen kehittyminen, sekä mahdollisuudet onnistumisen ja oppimisen kokemuksiin läpi elämän. Taiteella ja kulttuurilla on myös laajemmin taloudellisia vaikutuksia, ympäristöllisten ja kulttuurisen kestävyuden vaikutusten lisäksi. (Honkala & Laitinen, 2017.)

Taiteen edistämiskeskuksen kustantamassa Kulttuurihyvinvoinnin käsikirjassa on esitelty taiteen ja kulttuurin tuomia hyötyjä ihmisen hyvinvointiin ja terveyteen. Kirjassa on viitattu WHO:n tekemään raporttiin taiteen hyvinvointivaikutuksista. Sen mukaan taidetta voidaan käyttää erityisesti ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi sairauksien hoitovaiheessa. Tässä työssä käsittelem ennaltaehkäisevän toiminnan näkökulmaa, jota lähempänä kulttuurikasvatussuunnitelma on. WHO:n raportissa korostetaan taiteen monikanavaisia vaikutuksia terveyteen. Näitä keskeisiä osatekijöitä on esimerkiksi aistien aktivointi, mielikuvituksen käyttö, tunteiden herääminen, kognitiivinen stimulaatio, sosiaalinen vuorovaikutus ja fyysinen toiminta. Taide koskettaa erityisesti ihmisen tunne- ja kokemusmaailmaan, mieleen ja kokemukseen elämähallinnasta. Eri taiteenlajit vaikuttavat ihmisessä eri tavalla. Kuvallisessa toiminnassa näköaisti, itse tekeminen ja luovuus korostuvat. Esittävässä taiteessa esiinnyttään roolissa. Musiikki ja äänitaiteessa kuuloaisti on vahvasti käytössä. Kaunokirjallisuudessa luetaan ja tuotetaan tekstejä. Elokuvataide kertoo tarinan kuvakerronnan tekniikoin. Tanssissa yhdistyy liike ja musiikki. Pelien ja pelaamisen laaja kulttuuri on vasta äskettäin tunnistettu taidemuoto. Lisäksi värien vaikutuksista ihmiseen on tehty useita tutkimuksia. (Houni ym., 2020, s. 47–72).

Taiken käsikirjassa on mainittu taiteen ennaltaehkäisevän toiminnan tulokseksi yleinen viihtyvyys kouluissa. Peruskoulu on suurin kulttuurikeskus lasten ja nuorten ennakoi valle taidetoiminnalle. Peruskoulun tehtäviin kuuluu ehkäistä kulttuurista ja yhteiskunnan rakenteista johtuvaa eriarvoistumista ja syrjäytymistä, oppimisen tavoitteiden lisäksi. Taiteella ja taidekasvatuksella on todettu lasten ja nuorten kohdalla olevan kokonaisvaltaisia hyvinvointivaikutuksia: oppimisvalmiuksien vahvistuminen, käyttäytymisen ongelmien väheneminen ja sosiaalisten taitojen kehittyminen. Laadukas taidekasvatus vahvistaa koululaistaitoja, identiteettityötä, itsetunnon rakentumista ja

toisen kohtaamista. (Houni ym., 2020, s. 115–118.) Taiteen avulla on useita mahdollisuuksia huomioida erityisen tuen tarpeessa olevat. Luovan toiminnan lopputulos on tekijänsä näköinen.

10.2 Taidepedagogiikan lisääminen päiväkotiryhmässä taidekasvattajan avulla

Taikava -hankkeen aikana tutkittiin taidepedagogiikan vaikutuksia erityisen tuen lapsiin. Hankkeen aikana huomattiin, miten merkittävä lisäresurssi taidekasvattaja päiväkotiryhmässä on. Lapsiryhmissä oli enemmän aikaa lasten havainnointiin sekä mahdollisuuksia lasten yksilölliseen kohtaamiseen kaikissa arjen tilanteissa. Taidepedagogit toivat ryhmiin uudenlaista ajattelutapaa ja erilaisen ammattiosaajan erilaista työotetta. Ryhmissä kehitettiin tarkoituksenmukaisesti pedagogista toimintaa ja kulttuurinen osaaminen vahvistui. Lisäresurssina erityistä tukea tarvitsevien lasten mahdollisuudet osallistua toimintaan lisääntyivät ja he olivat aktiivisempia ja vastaanottavampia. Sensitiivisten pedagogisten keinojen lisääminen toiminnassa kehittivät lasten osallisuuden, vuorovaikutuksen, aktiivisen toimijuuden ja yhteisöllisyyden työskentelytapoja. Taidetoiminta toi lapsiryhmiin energiaa ja iloa, ja monien lasten viihtymisen päiväkodissa katsottiin lisääntyneen. (Halme ym., 2016, s. 138.)

Vanhemmilta saadun palautteen perusteella taidetoiminta rikastutti ja monipuolisti lasten leikkejä, kartutti taitoja ja lisäsi itsevarmuutta ja rohkeutta. Taidetoiminnan koettiin vaikuttaneen myönteisesti lapsen empatiataitojen kehittymiseen, vastaanottavuuteen muita ihmisiä kohtaan, erilaisuuden ymmärtämiseen sekä tunteista puhumiseen ja niiden käsittelyyn. Lisäksi positiivisia vaikutuksia oli havaittu ilmaisu- ja neuvottelutaidoissa, sanallisen ilmaisun ja sanavaraston kehittämisessä, pitkäjänteisyyden ja keskittymiskyvyn kasvussa sekä hienomotoriikassa. Taidetoiminnan vaikutukset näkyivät myös luovuuden sekä esiintymisrohkeuden lisääntymisenä. (Halme ym., 2016, s. 138–154).

Kulttuurikompetenssi termi on otettu käyttöön kuvaamaan kulttuuritoiminnassa syntyviä valmiuksia: lasten kykyä omaksua, käyttää ja muuttaa taidetta ja kulttuuri. Kulttuurikompetenssiin vaikuttavia tekijöitä ovat kasvattajien lapsikäsitys, taidekasvatuskäsitys ja taidekäsitys. Lisäksi lasten oman kulttuurin tuottamiseen vaikuttavat lapsen

omat valmiudet eli tiedot, taidot ja asenteet itsestä taiteellisena toimijana. Lapsen kulttuuriset valmiudet kehityksen, osallisuuden ja hyvinvoinnin tukijoina vaikuttavat siihen, miten hän pystyy osallistumaan taiteelliseen toimintaan. Kasvattajien avoimen taidekäsityksen mukaan taide nähtiin sekä ilmaisuna, kokemuksena, kommunikaationa että vuorovaikutuksena. Kasvattajien lapsikäsityksessä korostui välittävä vuorovaikutus ja osallisuus. Taidekasvatuskäsityksen keskeisiä osatekijöitä olivat onnistuminen ja motivaatio, oppimisen avoimuus ja moninaisuus sekä yksilöllinen ja yhteisöllinen kokemus. (Halme ym., 2016, s. 174.)

Varhaiskasvatuksenopettajan taidepedagogisen osaamisen voidaan nähdä koostuvan eri sisältöaineiden hallinnasta, taiteelliseen kokemiseen kasvattamisesta sekä ympäristön esteettiseen ja kulttuuriseen kokemiseen kasvattamisesta. Lasten taiteellista toimijuutta yksilönä ja ryhmänä vahvistaa sellainen taidekasvatuksellinen toiminta, joka lähtee lapsen aistisesta maailmasuhteesta ja kunnioittaa lapsen omaa ilmaisua sekä pitää lasta osallisena yhteiseen kulttuuriin. Varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan taiteellisten peruskokemusten syntymistä musiikista, kuvallisesta, tanssillisesta, draamallisesta, kädentaitoihin sekä lastenkirjallisuuteen liittyvistä toiminnoista. Lastentarhanopettajan tulisi hallita taiteen eri osa-alueet siten, että hän voisi tukea lasta esimerkiksi maalaamisessa, piirtämisessä, soittamisessa, laulamassa, rakentamisessa, näyttelemisessä, tanssissa, nikkaroinnissa, askartelussa, ompelussa, satujen ja tarinoiden keksimisessä ja kuuntelemisessä. Taidekasvattajien avustuksella on saatu lisää käyttökokemuksia myös animaatioiden ja elokuvien teosta. Ympäristön esteettisen ja kulttuurisen kokemisen tavoitteena pidetään sitä, että lapsi oppii havainnoimaan, jäsentämään ja arvottamaan omaa elinympäristöään. Tärkeänä ei kuitenkaan tulisi nähdä varhaiskasvatuksenopettajan omaa kyvykkyyttä vaan mahdollisuutta tukea lasta taiteellisessa toiminnassa. Tavoitteena ei ole näkyvä lopputulos vaan lapsen osallisuus taiteen tekemisessä ja kokemisessa. (Halme ym., 2016, s. 201–204).

10.3 Tutkimusetiikka

Tämä opinnäytetyönä tehty kehittämistyö tehtiin varhaiskasvatuksen kentälle. Varhaiskasvatusta määrittelee lait sekä varhaiskasvatuksen perusteet työtä ohjaavana asia-

kirjana. Kansainvälisesti toimintaa ohjaa esimerkiksi Lasten oikeuksien sopimus. Paikallisesti tehtävät suunnitelmat tekevät näkyväksi sen, miten varhaiskasvatusta paikallisesti toteutetaan. Suunnitelmiin peilaten toimintaa voidaan arvioida.

Tekijä pyrkii toimimaan ammattieettisesti ja huomioi tutkimuksellisen toiminnan eettiset periaatteet, kuten Vilkka (2015) teoksessaan *Tutki ja kehitä* on kirjoittanut tutkimusten etiikasta. Tässä tutkimuksellisessa kehittämistyössä on huomioitu työryhmään osallistuneiden nimettömyys sekä heidän kommenttinsa on koottu yhtenäisenä, ei yksittäisten henkilöiden kommentteina. Opetusmateriaalin testaamiseen osallistuneiden lasten vanhemmilta kysyttiin suullinen lupa osallistua materiaalin testaamiseen. Tämä riittää, koska palautetta kysyttiin yleisesti ohjaajan näkökulmasta.

Työskentelyssä on otettu huomioon taidekasvatuksen teoriaa ja tutkimustuloksia. Taidekasvatuksessa olennaista on lapsen kehityksen ja taitojen oppimisen lisäksi toimijuus. Lapsi saa luoda, ilmaista merkityksiä ja pohtia asioita tehdessään. Lasten taiteen esille laittaminen osoittaa arvostusta. (Pääjoki, 2017, s. 120). Lasten kulttuurintuntemus on osa varhaiskasvattajan ammattia. Sen lisäksi, mistä lapset ovat kiinnostuneita on hyvä tarjota monipuolisesti mahdollisuuksia kokea eri taiteen lajeja (Juutinen ym., 2021, s. 134–136).

Kulttuurikasvatussuunnitelma jalkautettiin kentälle sekä työryhmän, että opetusmateriaalin esittelyn kautta. Tiedottaminen ja yhteiseen keskusteluun osallistuminen vievät kulttuurikasvatuksen teemaa eteenpäin varhaiskasvatuksen kentälle. Opinnäytetyöprosessin aikana kulttuuri nousi esille yhteisen projektin myötä. Opetusmateriaalin käyttäjät osallistettiin sen kehittämiseen ja testaamiseen. Opetusmateriaalin vaikuttavuutta voidaan arvioida muutamien vuosien kuluttua materiaalin käyttöönotosta.

10.4 Tekijän itsearviointi

Tutkimuksellisen kehittämistyön arviointiin kuuluu myös prosessin arviointi (Vilkka & Airaksinen 2003, 65), jonka olen tehnyt osaksi tekijän itsearviointia SWOT-analyysin avulla (Taulukko 2). Tässä opinnäytetyössä olen saanut käyttää omia vahvuksiani sekä taitojani kulttuurialalta. Oma kiinnostus aiheeseen on vienyt projektia

eteenpäin. Aihe on ollut niin kiinnostava, että sen rajaaminen on ollut haastavaa. Lisäksi prosessin aikana oli innostavaa huomata, miten varhaiskasvatuksessa on tarvetta ja halua kehittämiseksi. Opinnäytetyöni myötä syntyi myös toinen materiaalisalkku, jonka kokosivat työryhmään osallistuneet jäsenet. Työryhmien ohjaamisessa huomasin, miten eri menetelmät ovat käyttökelpoisia. Ne ohjaavat keskustelua, ideointia ja antava välineitä päätöksenteolle. Tuotoksen vahvuutena on konkreettinen opetusmateriaalikonaisuus, jota voi hyödyntää monin eri tavoin. Opetusmateriaalin mahdollisuutena on myös käyttää sitä eri ikäryhmien kanssa. Kirjasto lainauspaikkana mahdollistaa lainauksen myös esimerkiksi kouluille sekä muille sosiaali- ja terveystalvelun yksiköille. Ryhmät voivat halutessaan täydentää materiaalia. Opinnäytetyöni on varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittämisen alku. Kunnassa aloittaa vuodenvaihteessa 2023 uusi kirjasto- ja kulttuuripäällikkö. Mielenkiinnolla odotan, mitä hän tuo tullessaan.

Mikään materiaalia ei ole täydellinen. Tuottamani opetusmateriaalin heikkoutena on sen laaja kokonaisuus ja sen rajaamisen onnistuminen. Työryhmää olisi voinut osallistaa vielä enemmän ja järjestää tapaamiset tiiviimmin. Olisin kaivannut työryhmän kanssa vielä yhden opetusmateriaalisalkun sisällön ideointikerran aiheen valinnan jälkeen. Nyt sisällön ideointi ja vastuu jäi minulle. Toki työryhmä sai vaikuttaa sisältöön ensimmäisen version valmistumisen jälkeen. Mietin myös, oliko tapaamisten ensimmäinen kerta tarpeellinen, jossa esittelin teoreettista pohjaa taidekasvatukselle. Minusta vaikutti, että työryhmään osallistuneet olivat jo kulttuuriin suuntautuneita kasvattajia ja heillä oli paljon näkemyksiä ja kokemusta taiteen ja kulttuurin alalta. Tässä näkyi ehkä vähän liiankin väljä aikataulu. Toisaalta työn ohessa tekeminen oli haastavaa. Tekijänä jäin pohtimaan kehittyikö varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatus projektini aikana. Ainakin aihe oli esillä. Opinnäytetyöni oli osa isompaa projektia, koko kunnan kulttuurikasvatussuunnitelman tekemistä. Kahden eri projektin aikataulujen yhteensovittaminen oli välillä haastavaa, mutta mielenkiintoista. Kehittämistyölle ajan löytäminen ja organisointi vaatii aikaa ja paneutumista asiaan. Jää nähtäväksi, miten paljon opetusmateriaalia tulevaisuudessa käytetään. Uhkana on, että se jää kirjastolle pölyttymään.

Taulukko 2 Tekijän itsearviointi SWOT analyysin avulla

S Vahvuudet	O Mahdollisuudet
<ul style="list-style-type: none"> - omien taitojen hyödyntäminen - oma kiinnostus aiheeseen - konkreettinen materiaalikokonaisuus - innostusta kehittämiseen on vakassa - Menetelmien käyttö: ohjaa keskustelua, ideointia, antaa välineitä päätöksenteolle 	<ul style="list-style-type: none"> - monipuolinen käyttö, ei liian valmista - eri ikäryhmien kanssa - kirjasto lainapaikkana mahdollistaa lainauksen myös esim. koulut, vanhusten palvelutaloihin - täydentäminen mahdollista - kulttuuriasioiden kehittämisen alku, mitä uusi kulttuuripäällikkö tuo tullessaan
W Heikkoudet	T Uhat
<ul style="list-style-type: none"> - laaja kokonaisuus ja sen rajaaminen - työryhmän osallistaminen vielä enemmän - aikataulu välillä liiankin väljä, työn ohessa tekeminen haastavaa - kehittykö kulttuurikasvatus - kahden eri projektin aikataulujen yhteensovittaminen, ensin kiire sitten ei olekaan 	<ul style="list-style-type: none"> - lainaako materiaalia kukaan, aika näyttää - kehittämistyölle ajan löytäminen ja organisointi

10.5 Opinnäytetyöprosessin herättämiä ajatuksia

Kehittämistehtävän tekeminen on saanut muistelemaan, minkälaisissa projekteissa olen ollut mukana työelämäni aikana. Edellisenä toimintakautena Säkylässä oli kirjallisuusprojekti, johon osallistui henkilökuntaa varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Projekti oli pitkä koko toimintakauden kestänyt projekti. Projekti pysyi koko ajan mielessä, koska kerran kuukaudessa sähköpostiin kilahti kirjallisuusprojektin kuulumisia -viesti. Ensimmäisinä työvuosina ruokakasvatus aiheisen projektin aikana tuli rohkeasti kokeiltua eri menetelmiä ruokakasvatukseen omassa päiväkotiryhmässä (Maaranen, 2018). Projektin tapaamisista sain vinkkejä niiden toteutukseen. Lisäksi sain hyvän kokemuksen projektin johtamisesta ja eri menetelmien käytöstä kehittämistyössä. Hankkeiden tuloksista mieleeni tulee liikuntakasvatusprojekti, jonka aikana päiväkodit saivat usean sadan euron arvoisen liikuntavälinepaketin, jonka materiaaleja

on edelleen käytössä. Lisäksi projektiin kuului tanssitunti, joka sai muistelemaan omia teini-iän aikaisia tanssiohjaajan kokemuksia, ehkä hieman käyttämään tanssia työnsänikin enemmän.

Työurani aikana olen ollut osana enemmän tai vähemmän useassa kehittämissuunnitelmassa. Työelämässä olen kokenut, että tarvitaan ne ihmiset, jotka aloittavat kehittämissuunnitelman ja tekevät sen käytännössä. Jokainen projekti tuo työyhteisöön jotain uutta, jotain jättää ennalleen ja jotkut vain tuovat pienen piristävän pilkahduksen. Olen työskennellyt Säkylän kunnassa varhaiskasvatuksessa nyt neljättä vuotta. Olin mukana kiusaamisen ehkäisyn suunnitelman toteuttamisen projektissa vuonna 2019. Olen iloinen siitä, että minulle on annettu mahdollisuus tehdä tämä kehittämissuunnitelma. Työryhmän vetäjänä oli minun vastuullani luoda työryhmään luova ilmapiiri, jossa on turvallinen olo tuoda esille omia ideoita ja mielipiteitä. Lisäksi innostaa muita tuomaan omia ideoita esille ja lähteä niitä tuottamaan.

Olen saanut organisaatiosta, jossa työskentelen, toimeksiannon varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittämisestä. Tekijänä oli helppo tarttua aiheeseen, jolla on todellinen tarve. Koen, että olen saanut olla osana kehittämässä varhaiskasvatuksen ja toisaalta koko kunnan kasvatuksen ja opetuksen kenttää. Työkokemuksen myötä huomaan oman varmuuteni kehittäjänä lisääntyneen. Uskallan ottaa vastuuta projekteista ja luotan taitoihini. Kehittäjän roolissa tärkeää on esittää asiansa perustellusti ja selkeästi. Teoreettisen tiedon hakeminen taustalle on tärkeä osa kehittämistyötä, jotta tuntee kehitettävän aihealueen. Muutosvastarinta kuuluu aina kehittämistyöhön. Toisaalta myös jännittää, minkälaisen vastaanoton se varsinkin kollegoissa herättää. Kehittämissuunnitelman projektit ovat olleet erittäin mielenkiintoisia, koska ne haastavat ajattelemaan omaa tapaa tehdä työtä ja nostavat eri aihealueita esille. Kun on saanut olla osallisena kehittämistyössä, se myös sitouttaa työntekijät kehittämiseen ja toimintatapojen muuttamiseen.

Kulttuuri on tärkeä osa varhaiskasvatusta. Sen avulla voidaan opetella monia eri taitoja. Käden taitojen oppimisen lisäksi tekemiseen voi kuulua yhteistoiminnan harjoittelua sekä perinnetietoutta. Kulttuurin ja taiteen alalla tärkeää ei ole tulos, vaan prosessi. Jokainen saa tehdä omien taitojensa mukaan ja omannäköistä. Haluan rohkaista

lapsia ilmaisemaan itseään taiteen keinoin. Luova tekeminen harjoittaa myös ongelmanratkaisutaitoja. Tarvitseeko taideprojektin olla joku iso irrallinen kokonaisuus, vai nähdäänkö taidetoiminta osana arkea pieninä toimintoina. Esimerkiksi lähiympäristön rakennusten havainnointi on pienelle lapselle kokemus arkkitehtuurista. Taito- ja taidikasvatus voidaan nähdä myös onnellisuuden lähteenä. Ohjaavien aikuisten tehtävänä on positiivisen, kannustavan ja kokeilevan ilmapiirin luominen, jolla on vaikutus intoon tehdä taitoaineita.

Aika näyttää, mitä varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatukselle tapahtuu opinnäytetyöni myötä sekä miten paljon materiaalisalkkua lainataan. Seuraavaan tuottamaani opetusmateriaaliin haluan lisätä elämyksellisyyttä ja kokemuksellisuutta. Minua kiinnostaisi teknologian hyödyntäminen opetuksessa, esimerkiksi qr-koodien avulla. Tarinallisuus ja seikkailun luominen osaksi opetusmateriaalia tekisi siitä vielä houkuttelevampaa. Jo tämä kehittämistyö ja kulttuurikasvatussuunnitelma on saanut liikkeelle erilaisia projekteja. Kevätkauden 2023 aikana jokainen varhaiskasvatyksikkö tekee jonkun paikalliskulttuuriprojektin. Näiden projektien tuotokset sekä prosessin esittelyt nähdään kesällä 2023 paikallisessa kesätapahtumassa Kuhinoilla Säskylän kunnanviraston tiloissa.

11 LÄHTEET

Apuratas. 2008. Paikalliskulttuurin käsite. Haettu 20.2.2023 osoitteesta <https://apuratas.vuodatus.net/lue/2008/02/paikalliskulttuurin-kasite>

Europa Nostra Finland. (15.5.2018). EU:n ja Europa Nostran vuoden 2018 kulttuuriperintöpalkinto suomalaisille kulttuurikasvatussuunnitelmille ja Kulttuurivoltti-hankkeelle | Europa Nostra Finland. Haettu 21.11.2021 osoitteesta <http://www.europa-nostra.fi/eun-ja-europa-nostran-vuoden-2018-kulttuuriperintopalkinto-suomalaisille-kulttuurikasvatussuunnitelmille-ja-kulttuurivoltti-hankkeelle/>

Halme, K., Karimäki, R. & Rusanen, S. (toim.) (2016). Taiteen taikaa varhaiskasvatukseen - Taikava-kehittämishankkeen raportti 2014–2016. Vantaan kulttuuripalvelut ja varhaiskasvatuspalvelut.

Heinonen, S., Klingberg, R. & Pentti, P. (2011). Kaikkien aivot käyttöön. WSOYpro.

Honkala, N. & Laitinen, L. (21.11.2017). Näkökulmia taiteen ja kulttuurin tutkituista vaikutuksista - Sitra. Haettu 24.2.2023 osoitteesta <https://www.sitra.fi/artikkelit/nakokulmia-taiteen-ja-kulttuurin-vaikutuksiin/>

Houni, P., Turpeinen, I. & Vuolasto, J. (2020). Taidetta! Kulttuurihyvinvoinnin käsikirja. Taiteen edistämiskeskus (TAIKE).

Hämeenlinnan taidemuseo. (2022). Taide leikittää ja opettaa - Hämeenlinnan taidemuseo. Haettu 9.1.2022 osoitteesta <https://www.hameenlinnantaidemuseo.fi/museo/lainattavat-taide-ja-virikekokonaisuudet/paivakodeille-kerhoille-ja-alaluokille/>

Innokylä. (2022). Työkalu. Virtuaalinen ideariihä. Haettu 21.2.2022 osoitteesta <https://innokyla.fi/fi/tyokalut/virtuaalinen-ideariihä>

Juutinen, J., Siippainen, A., Marjanen, J., Sarkkinen, T., Lundkvist, M., Mykkänen, A., Raitala, M., Rissanen, M.-J. & Ruokonen, I. (2021). Pedagogisia jatkumoa ja ilmaisun iloa! Viisivuotiaiden pedagogiikka ja taito- ja taidekasvatukseen nykytila varhaiskasvatuksessa - Karvi.fi. Haettu 20.11.2021 osoitteesta <https://karvi.fi/publication/pedagogisia-jatkumoa-ja-ilmaisun-iloa-viisivuotiaiden-pedagogiikka-ja-taito-ja-taidekasvatukseen-nykytila-varhaiskasvatuksessa/>

Kalhama, P. (2006). Taidekasvatus vuorovaikutukseen osallistumisen välineenä. Teoksessa Kalhama, P. & Vartiainen, P. (toim.) Kulttuurista kasvua. Näkökulmia kulttuurikasvatukseen (s. 118–131). Sarja C. oppimateriaaleja 10. Humak. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

Kalhama, P., Kitola, A. & Walamies, M. (2006). Kulttuurikasvatukseen konteksteja ja määrittelyä. Teoksessa Kalhama, P. & Vartiainen, P. (toim.) Kulttuurista kasvua. Näkökulmia kulttuurikasvatukseen (s. 12–36). Sarja C. oppimateriaaleja 10. Humak. Humanistinen ammattikorkeakoulu.

- Keskinen, S.& Virtanen, T. (2021). Leikki vieköön. Teoksessa Kataja, E. Lumoudu lapsesta! Artikkeleita arkipedagogiikasta. (s. 119–132). Hämeenlinna. Haettu 19.1.2022 osoitteesta https://www.hameenlinna.fi/wp-content/uploads/2021/11/Lumoudu-lapsesta_20112021.pdf
- Nyman, H.& Salonen, M. (2021). Leikin voima. Teoksessa Kataja, E. Lumoudu lapsesta! Artikkeleita arkipedagogiikasta. (s. 101–119). Hämeenlinna. Haettu 19.1.2022 osoitteesta https://www.hameenlinna.fi/wp-content/uploads/2021/11/Lumoudu-lapsesta_20112021.pdf
- Knuuttila, S. (2008). Kulttuuriperintö, arvot ja identiteetti. Teoksessa Venäläinen, P. (toim.) 2008. Kulttuuriperintö ja oppiminen (s. 12–19). Gummerus kirjapaino Oy.
- Korhonen, R. (2008). Leikki oppimisen keinona. Teoksessa Venäläinen, P. (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen. (s.151). Gummerus kirjapaino Oy.
- Kuntalaisaloite. (2018). Kulttuurikasvatussuunnitelma Säskylään - Kuntalaisaloitepalvelu. Haettu 9.1.2022 osoitteesta <https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/5950>
- Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX. (2019). Kulttuuripolku-taidetta ja kulttuuria jokaiselle lapselle. Haettu 20.11.2021 osoitteesta www.hameenlinna.fi/kulttuuripolku
- Lasten kulttuurikeskus Arx. 2022. Piki-matkalaukku. Haettu 4.3.2023. <https://www.kulttuurikeskusarx.fi/materiaalipankki/piki-matkalaukku/>
- Maaranen, T. (2018). Varhaiskasvatuksen ruokakasvatuksen kehittäminen lasten ylipainon ennaltaehkäisemiseksi [AMK-opinnäytetyö, Karelia ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018061413879>
- Malinen, H. (2019). Anna lapselle ääni: kieli- ja kulttuuritietoisuuden voima kasvatuksessa. PS-kustannus.
- Mustonen, P. (8.11.2022). ”Työt halusivat puhalttaa ilmaan pussillisen höyheniä ja tanssia niiden keskellä” – Kontiolahtelainen Saija Taulio, 61, luottaa taiteen voimaan nepsy-valmennuksessa. Haettu 24.2.2023 osoitteesta <https://www.karjalainen.fi/maakunta/tyot-halusivat-puhalttaa-ilmaan-pussillisen-hoyhenia-ja-tanssia-niiden-keskella-kontiolahtelainen-saija-taulio-61-luottaa-taiteen-voimaan-nepsy-valmennuksessa>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. (2014). Ehdotus lastenkulttuuripoliittiseksi ohjelmaksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:6. Haettu 21.11.2021 osoitteesta <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75262/tr6.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Opetushallitus. (2014.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2014:96. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus. (2022). Varhaiskasvatus- suunnitelman perusteet 2022. Määräykset ja ohjeet 2022:2a. Haettu 24.2.2023 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/varhaiskasvatussuunnitelman-perusteet-2022>

- Pulkka, S. & Karhutaival, S. (2021). Lastenkulttuurikeskus Arx. Haastattelu.
- Puolamäki, L. (2008). Perintönä ympäristö. Teoksessa Venäläinen, P. (toim.) 2008. Kulttuuriperintö ja oppiminen (s. 58). Gummerus kirjapaino Oy.
- Pääjoki, T. (2011). Lasten taiteellinen toimijuus. Teoksessa Hujala, E. & Turja, L. (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja (s.109–121). PS-kustannus.
- Ronkainen, S. (2022). Varhaiskasvatuksen opettaja. Sähköposti.
- Ruohonen, S. 2022. SWOT-analyysi. Muotoilijan työkaluna. Haettu 4.3.2023 osoitteesta <http://www.muotoilu.info/index.php/tutkiva-muotoilu/menetelmat/swot-analyysi/>
- Ruokonen, I. (2020). Varhaiskasvatuksen taidekasvatus. Leikkiä, lumousta, oppimista ja hyvää elämää. Haettu 24.1.2022 osoitteesta https://www.vol.fi/uploads/2020/02/de8a96fe-varhaiskasvatuksen-taidekasvatus_suomi_low.pdf
- Ruokonen, I. (toim.) (2022.) Ilmaisun ilo. Käsikirja 0–8-vuotiaiden taito- ja taidekasvatukseen. PS-kustannus.
- Ruokonen, I., Rusanen, S. & Välimäki, A.-L. (2009). Taidekasvatus varhaiskasvatuksessa. Iloa, ihmettely ja tekemistä. Terveuden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 19.1.2022 osoitteesta <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80314/3ade1cb7-b61e-4c73-b0a8-b0305b3f927b.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Ruokonen, I. (2005). Taide lapsen elämänilmauksena. Teoksessa Tarkkonen, Tuula & Sassi, Pirkko. Lapsi ja taide. Puheenvuoroja taidekasvatuksesta (s.11). Cultura Oy.
- Piironen, L. (2005). Leikistä vauhtia taidekasvatukseen. Teoksessa Tarkkonen, T. & Sassi, P. Lapsi ja taide. Puheenvuoroja taidekasvatuksesta (s. 20–26). Cultura Oy.
- Salmela, M. (2021). Huovinrinteen päiväkodin vs. johtaja. Sähköposti.
- Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto. (2021). Kulttuurikasvatussuunnitelma - Klikkaa työkaluun ja aloita suunnittelu! Haettu 21.11.2021 osoitteesta <https://kulttuurikasvatussuunnitelma.fi/>
- Sydänmaanlakka, P. (2009). Jatkuva uudistuminen. Luovuuden ja innovatiivisuuden johtaminen. Talentum Media Oy.
- Säkylän kunta. (2013). Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2013–2020. Haettu 20.11.2021 osoitteesta <https://www.sakyla.fi/wp-content/uploads/2017/05/Lasten-ja-nuorten-hyvinvointisuunnitelma-2013-2020.pdf>
- Säkylän kunta. (2021). Esittely – Kasvua kanssasi. Haettu 21.11.2021 osoitteesta <https://virtuaalikirja.fi/sakyla/kirjat/kasvua-kanssasi/esittely/#last>
- Säkylän kunta. 2017. Kulttuuripalvelut. <https://www.sakyla.fi/vapaa-aika/kulttuuri/>

Säkylän kunta. 2022. Kulttuurikasvatussuunnitelma. <https://www.sakyla.fi/vapaa-aika/kulttuuri/kulttuurikasvatussuunnitelma/>

Tampereen kaupunki. (2019). Taide kasvaa minussa-varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatusopas. Haettu 20.11.2021 osoitteesta https://www.tampere.fi/sites/default/files/2022-10/vakakuka_opas_web.pdf

Tarkkonen, T. & Sassi, P. (2005). Lapsi ja taide. Puheenvuoroja taidekasvatuksesta. Cultura Oy.

Toikko, T. & Rantanen, T. (2009). Tutkimuksellinen kehittämistoiminta: näkökulmia kehittämissuunnitelmaan, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere University Press: Taju [jakaja].

Toivanen, P. & Laine, M. (2013). Kestävä kasvatus -kulttuuria etsimässä. Haettu 24.2.2023 osoitteesta www.kulttuuriperintokasvatus.fi

Tornberg, L. & Venäläinen, P. (2008). Kulttuuriperinnön opetuksesta ja oppimisesta. Teoksessa Venäläinen, P. (toim.) Kulttuuriperintö ja oppiminen (s. 66–73). Gummerus kirjapaino Oy.

Turun kaupunki. (2020). Turun kaupungin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020–2023. Haettu 20.11.2021 osoitteesta <http://www.turku.fi/2029>

Unicef. (1989). Lapsen oikeuksien sopimus. Haettu 20.11.2021 osoitteesta <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

Vainio, A-M. (2021.) Janakkalan varhaiskasvatuksen kulttuuripolku 2021–2022. <https://www.janakkala.fi/wp-content/uploads/2021/10/Varhaiskasvatuksen-kulttuuripolku-21-22.pdf>

Venäläinen, P. & Aikio, A. (2008). Kulttuuriperintö ja oppiminen. Suomen museo-liitto.

Venäläinen, P., Mäkinen, M., Pajunen-Kyynäräinen, S., Valta, A. & Viljanen, S. (toim.) (2022). Lasten kulttuurin Laatukäsikirja. Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto. Haettu 4.2.2023 osoitteesta <https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2022/12/laatukasikirja.pdf>

Wahlquist, S. & Lääperi, M. (2021). Helminauha 2021–2022. Haettu 20.11.2021 osoitteesta <https://e-julkaisu.com/helminauha5-2021-2022/#page=1>

Westerlund, H. & Väkevä, L. (2010.) Kasvatuksen taide ja kasvatus taiteeseen: Taiteen yleinen ja erityinen pedagoginen merkitys John Deweyn filosofian näkökulmasta. Teoksessa Anttila, E. (toim.). Taiteen jälki. Taidepedagogiikan polkuja ja risteyksiä (s. 35–55). Toimittanut Teatterikorkeakoulun julkaisu. Edita Prima Oy.

Yli-Ketola, L. (17.10.2022). ”Kulttuurit eivät täällä kyräile toisiaan”, iloitsee monikulttuurisesta koulutuksesta Joensuussa vastaava Maria Pikkarainen – hänen tiimissään yli puolet työntekijöistä on maahan muuttaneita. Haettu 24.2.2023 osoitteesta [https://www.karjalainen.fi/maakunta/kulttuurit-eivät-täällä-kyräile-toisiaan-iloitsee-monikulttuurisesta-koulutuksesta-joensuussa-vastaava-maria-pikkarainen-hänen-tiimissään-yli-puolet-työntekijöistä-on-maahan-muuttaneita](https://www.karjalainen.fi/maakunta/kulttuurit-eivat-taalla-kyraile-toisiaan-iloitsee-monikulttuurisesta-koulutuksesta-joensuussa-vastaava-maria-pikkarainen-hänen-tiimissään-yli-puolet-työntekijöistä-on-maahan-muuttaneita)

LIITE 1

Opetusmateriaalin sisältö:

- Säky Sammakko: virkattu sammakko, josta isompaa versiota käytetty myös Säkylän markkinoinnissa
- Säkylä aiheisia värityskuvia
  - vaakuna
  - kansallispuvut
  - Säkylän tunnusmerkit ”viisi ässää”
  - Lalli ja Kerttu
  - <3Säkylä -kaksipuoleinen
  - <3Köyliö
- kuvakortteja aarteenetsintään, arvontaan, muistipeliksi ym.
  - sotilas 3 kpl
  - sinisiipi 3 kpl
  - siipikarja 3 kpl
  - sokerijuurikas 3 kpl
  - siika 3 kpl
  - Säkylä koru 3 kpl
  - Köyliö koru 3 kpl
  - sydän 3kpl
  - potkukelkka 3kpl
  - Lallin kirves 3kpl
  - muinainen kulkunen koru3kpl
  - SÄKYLÄ-kirjaimet yksittäin 3x6kpl
  - KÖYLIÖ-kirjaimet yksittäin 3x6kpl
- vieraskirja, Säkylä kynät
- Pyhäjärven kalat ongintapeli, 19 kalaa
- 3 onkea
- klemmareita
- Pyhäjärven kalat ja kartta 2kpl
- Säkylän/Satakunnan nimikkokasvit ja -eläimet kuvat ja esittelyt
- Porin prikaatin materiaalit: komppaniamerkit, varuskunnan ammatit, asepalveluksesta
- Lorupussi Hurmås, lorutteluun, arvontaan, pienryhmiin jakautumiseen ym.
- Pala pronssia, josta pronssisia julkisia veistoksia tehdään, Huom! isot veistokset ovat onttoja. Vertailua varten suurinpiirtein samankokoinen kivi.
- Kirjallisuutta:
  - Keittokirja: sisältää Säkyläpaakkelssin ja Siikakeiton ohjeet
  - Säkylän murreanakirja
  - Säkylän luonnonaarteet
  - Aikamoinen matka. Nuorten elämää Säkylässä sarjakuvateos.
  - Sofian tarina
- Valokuvia 22 kpl Jari Korpelalta Säkylän nähtävyyksiä, julkisia veistoksia ja maamerkkejä

- Vanhoja valokuvia 20 kpl Säköylän ja Köyliö seuran kuva-arkistoista. Lisää löytyy kuva-arkistoista netistä
- Sofia Vätti paperinukke
- Säköylä maalaustaiteessa vinkkisivu (tekijänoikeudelliset ja budjettiasioiden takia näin)
- Musiikki:
  - Matka Säköylään cd
  - Pyhäjärven laulu, nuotit ja sanat, musiikki löytyy YouTubesta
  - Dodo sorsa sanat ja nuotit, musiikki löytyy YouTubesta
- Säköylä hihamerkit
- Säköylä pysäköintimittari
- Alasatakunta, paikallislehti numero, jossa Taiteiden yöstä
- Säköylä-seuran joululehti
- Säköylä aiheiset postikortit, joissa tehtäväesimerkkejä
- Kirjallisuus vinkit luettelo, Köyliö-seuralla paljon teoksia
- Valokuvista lyhyet tiedot luettelo

Kirjallisuusvinkit (lainattavissa kirjastosta)

- Hiisi vieköön, Tarinoita Satakunnan mailta ja vesiltä: Ulla Koivula, 2015
- Aikamatka Säskylän kyltiin: Mari Immonen ja Jari Korpela, Säskylä-seura, 2019
- Järviemme helmet, Pyhäjärvi: Petteri Saario, 2014 DVD. (Sarja löytyy myös Yle areenasta)
- Vuosituhantinen taival Säskylässä 1000–2000: Iida Kalakoski, Anna-Liisa Käri ja Anri Immonen, 1999
- Kuinkas kierrät Köyliinjärven: ympäri joki koveran: Simo Nummi, Jaakko Ojala ja Samuli Vahteristo, Köyliö-seura, 2016
- Kaunista käsillä, Köyliöstä 15, Köyliö-seura, 2019
- Jaana Karjalainen runoteokset: Pyhäjärven rannalta
- Rokkiritari tarinoita Kookossaarelta, Peltonen, Juhani; Peltonen, Carlos, JP-Studio 2015
- Köyliö ja Säskylä seuralla useita teoksia

Muita materiaalivinkkejä

- Säskylä lautapeli (Säskylän urheilijat tuottaneet, kuva alla)
- Säskylän museot, teatterit, taiteilijat yms... Säskylän kunnan sivuilta
- Säskylän kohteet automatto (kuva alla)
- Puolustusvoimien verkkosivuilta löytyy kalustokuvasto, josta löytyy esim. lisätietoja panssarivaunuista: <https://puolustusvoimat.fi/kalusto#/category/view/id/38347592?page-size=15>
- Kansallispuvuista lisätietoja löytyy kansallispuvut.fi-sivustolta
  - naisen puku: http://www.kansallispuvut.fi/puvut/sakyla_np.htm
  - miehen puku: http://www.kansallispuvut.fi/puvut/sakyla_mp.htm
- Köyliön naisen arkipuku varhaiskeskiajalta: http://www.koylio-seura.fi/default2.asp?active_page_id=461

TEHTÄVÄESIMERKKEJÄ

- Katso lasten kanssa kuvia ja pyydä lapsia valitsemaan kivoin teos-miksi, pelottavin teos-miksi, huonoin teos-miksi
- Katsele kuvia lasten kanssa Muumien museokirjan ohjeiden mukaan
  - Muoto, Väri, Viiva, Sommittelu, Rythmi, Tunnelma, Tunne, Mielihope
- Säkylän logon värit vihreä, sininen. Niiden hyödyntäminen maalaten, askarellen...
- Tutki valokuvia ja anna lasten ottaa valokuvia
- Katso netistä maalauksia
- Säkylän vaakuna, värit
- Porin prikaatin komppaniamerkit, tee oma
- Askarteluvinkki: sinisiipi, sotilas, siika
- Kalastus: kiinnitä klemmarit kortteihin, ongi ja nimeä lasten kanssa korttien kuvia.
- Leivonta: leivo Säkylä paakkelsseja lasten kanssa ja nauti
- Heijastimet: etsi taskulampun avulla heijastimet, halutessasi lisää kohteeseen tehtävä tai symbolikortti

LIITE 2

VARHAISKASVATUKSEN KULTTUURIKASVATUKSEN KEHITTÄMINEN SELVITYS

Koonti työryhmän ajatuksista varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksen kehittämiseksi

Heini Kauppinen

VARHAISKASVATUKSEN KULTTUURIKASVATUKSEN KEHITTÄMINEN SELVITYS

Säkylän kunnan varhaiskasvatuksen työntekijöistä koostuva työryhmä kokoontui keväällä 2022 3 kertaa ja syksyllä 2022 2 kertaa. Työryhmä ideoi ja kokosi ideoita varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatuksesta. Tässä on koontina työryhmän ajatuksia, mitä tällä hetkellä tehdään ja miten tulevaisuudessa varhaiskasvatuksen kulttuurikasvatusta voisi kehittää.

Huomioitavaa on, että kulttuurikasvatus on tekijöidensä näköistä ja jokaisessa yksikössä on omia erityisiä kulttuurikasvatuksen muotoja. Kulttuurikasvatussuunnitelmaan on nostettu yhteisiä, kaikkia koskevia sisältöjä.

Työryhmän puolesta Heini Kauppinen. Tämä kehittämistyö on YAMK-opinnäytetyö. Se valmistuu tammi-helmikuussa 2023 ja raportti julkaistaan Theseus.fi -sivustolla.

YHDESSÄ OLEMME ENEMMÄN, TASAPUOLISUUS

(perhepäivähoito, päiväkodit, eskarit, ryhmäperhepäiväkodit)

- Yhteisöllisyyttä, tasavertaisuutta, vierailija tai ohjelmat kiertää kaikissa yksiköissä, kaikilla puolilla kuntaa etäisyydestä huolimatta
- Matkojen rahoitusta tarvitaan, jotta kulttuurikohteisiin tutustuminen monipuolisempaa
- Ammattilaisten välistä yhteistyötä: talosta toiseen vaihtoa, hoitajat ja ohjaajat, eri taloissa eri osaamista
- Rikas, kahden kunnan yhteinen historia ja kulttuuriperimä
- Yhteinen paikka, jossa perhepäivähoitajat tapaa ja saa yhteisen toiminnan, Kankaanpään ryhmäperhepäiväkoti toiminut kokoontumispaikkana
- Ideoiden kokoaminen ja jakaminen
- Kulttuurikasvatus-hetkien järjestäminen työparin kanssa, tai erikseen aikaa siihen, huomioitava erityisesti perhepäivähoidossa pienet vahdittavat

TIEDOTTAMINEN

- Sata syytä /sata uutista, ilmoituslehti, pari kertaa vuodessa ilmestynyt, esimerkiksi sähköisenä, kertonut mitä Säskylän kunnassa tapahtuu, mitä tulossa
- Valitse SäKyläsi -Facebook sivu, jossa Sanna Kinnunen yhteyshenkilönä
- Kylä uutiset ilmestyy ainakin Köyliön puolella ja muutamissa kylissä edelleen
- Tiedottamista eri talojen välillä, toimintatapojen jakamista, Eri talojen toimintatapojen yhdistämistä, tiedottamista eri talojen välillä

Huomioitavia asioita

- Huomioida miten pienemmille lapsille, perhepäivähoitoon, entä eskarilaisille
- Eri taiteen osa-alueilta materiaalipaketteja
- Valmiit vinkit, joita hyödyntää omassa yksikössä
- Pienille soveltuvia kiertäviä materiaalisalkkuja esimerkkinä esim. Hiljan lahjoituksena saatujen liikuntakassien tapaan ja Heidi Lohen pedagogiset pelikassit
- Erityislusten osallistumisen mahdollistaminen
- Kulttuurikasvatussuunnitelma tulisi tarkistaa vuosittain, vastuuhenkilöiden nimeäminen

MITÄ TEHDÄÄN NYT?

Paikalliskulttuuri

- Mitä näytettävää Säkylässä, rakennustyömaa, eri tyylliset rakennukset, kiertoajelu eskareille kotiseutu, keskustajaama ja kylät, varuskunnan alue, tehdas-alue, Suomen ainoa sokeritehdas
- Paikallishistoria: kotiseuturetki, Pyhäjärvisseutu ja Harjun alue, potku keikkailien kirkkokarille Pyhän Henrikin muistomerkki, kirkkoihin tutustuminen, Köyliön kartanoon tutustuminen, torpparimuseo Tuiskulassa Kuninkaan lähde, vanha mylly, Köyliön järvi. Köyliön Meijeri

Luonto

- Metsämörri
- Maanviljely: kylän yhteinen perunamaata, auringonkukkapelto, siellä pienten kanssa istutetaan, seurataan kasvua, kuokitaan ja lopuksi talkoilla nostossa mukana.
- Pyhäjärvi, Köyliöjärvi, kalastus elinkeinona
- Oman paikkakunnan harvinaisuudet: masmalo, kangasraunikki, sinisiipi ja palosirkka

Kirjallisuus/sanataide/teatteri

- Taidekirjallisuutta lapsille paljon tarjolla: Muusan ja maestron taideseikkailu, Muusan ja maestron teatteriseikkailu
- Kirjasto, kirjojen lainaaminen, kirjastovierailu
- Kirjavinkkaukset, kirjastosta, tuotiin paikanpäälle, esittelijä paikan päälle
- Tarinan hyödyntäminen eri tavoin, elokuva siihen lisäksi
- Kalevala, (herättää kiinnostuksen ja kantaa alakouluun, voi sisällyttää tunnetaitoja)
- Vierailijat: Sofian vierailu, Sibeliuksen vierailu
- Kirjan ja ruusun päivä: omat tarinat, runojen lukeminen
- Rudolf Koivun lukukirjasta Säkyllän jättiläinen?

Kuvataide

- Taideteoksesta oma versio valokuvattuna
- Pieni osa vain näkyy kuvasta, taideteosten tutkimisen väline
- Kirjan kansi kuvituksia, valittu lasten kirjan kansikuvia, päiväkodista löytyvillä tavaroilla, lapsi esiintyy
- Elintarvike-maalaukset lumeen
- välineet ja tekniikat

Näyttelyt

- Ollaan saatu osallistua pienimuotoiseen näyttelyyn mm toteutettu kylän joulukalenteriin ikkuna.

- Kuvataideharrastajien ikkunanäyttelyt, kirjastolla päiväkotien näyttelyt, videoitu näyttely (digitaidot ja yhdenvertaisuus)
- Kirjaston näyttelyt

Vuosittain toistuvat

- Teemaviikot, eläinten viikko, kirjallisuusviikko, eri vuodenaikoihin liittyvät juhlat
- Itsenäisyyspäivän vastaanotto lapsille
- Pääsiäinen, jouluku, vappu, juhannus, ystävänpäivä...
- Arjen kulttuurikasvatus: hyvät tavat, ruokailutavat, ruokakulttuuri

MITEN KEHITTÄÄ VARHAISKASVATUKSEN KULTTUURIKASVATUSTA TULEVAISUUDESSA?

Tässä kulttuurikasvatus työryhmän ideoinnin ja äänestyksen tulokset, mitä kulttuurikasvatukseen tulisi tulevaisuudessa lisätä. Jokainen työryhmän jäsen sai antaa 1–3 plussaa idealle.

1. Säskylän oma kulttuurisalkku: kulttuurikohteita/veistoksia, kirkot ym. maa-merkkejä valokuvattu tai videoitu Säskylä 150 vuotta materiaali, oma kotipaikkakunnan tutustumiseen. (12+) Tämän *Heini Kauppinen toteutti osana opinnäytetyötään 2022*
2. **SANATAIDE: Pajatoimintaa: valmis ohjelma, johon osallistua (käden-taitoja, sirkusta, teatteria tvm.) (9+)**
3. **Esineitä, roolivaatteita, joista sanataidetta, tarinoita, videokuva, valokuvia (9+)**
4. **Klassinen musiikki, äänipaja, teokseen/musiikkiin liittyvä projekti (9+)**
5. Kiertävä taidenäyttely esim. päiväkodeissa, kirjaston tiloissa, muu (8+)
6. Tiinan tanssituntien kanssa yhteistyö (8+)
7. Kulttuurin vuosikello: yhdessä sovittuja teemaviikkoja (7+)
8. Soittimia taloissa tarvetta, lyömäsoittimet (7+)
9. Taidekortit joka talossa, Vennyn ja Eeron ihania kuvia (mieli ry.) (6+)
10. Taidetuokio matto, johon ommeltu istuinpaikat (6+)
11. Arjen kulttuurikasvatus, vinkkejä siihen (6+)
12. Juhlapyhät: monikulttuurisuus näkökulmasta, tietoutta esim. pääsiäisen vietotavoista+++++5